

Castrenianumin
toimitteita

3

PERTTI VIRTARANTA

Vienalaisia lastenlauluja

HELSINKI
1973

Castrenianumin
toimitteita

3

PERTTI VIRTARANTA

Vienalaisia lastenlauluja

HELSINKI
1973

Vammalan Kirjapaino Oy Offset 1978

2. painos

ISBN 951-45-0214-0

Sisällys

Alkusanat	5
Tarkekirjoituksesta	6
Lastenlauluja (n:ot 1 - 213)	7
Vienalaisista lastenlauluista	97
Lastenlaulujen esittäjät	114
Sanojen selityksiä	120

Alkusanat

Muistiinpanoihini on vuodesta 1951 lähtien kertynyt pari sataa Vienan naisten lapsille hyräilemää laulua. Enimmät olen kirjoittanut sanelun mukaan, pienemmän osan litteroinut ääninauhasta. Viimeksi mainittujen joukossa on myös lauluja, jotka Väinö Kaukonen äänitti yhteisellä Karjalan matkallamme kesällä 1968. "Vienalaisia lastenlauluja" sisältää tämän nimikkeen ulkopuolellekin lankeavaa ainesta, nim. 1) Rukajärven ja Tunkuan kylistä olevia lauluja, vaikka kyseiset ent. pitäjät eivät kuulukaan ns. Vianaan, 2) lasten viihdyttämiseksi luettuja loruja ja lasten omia leikkihokuja sekä 3) muutamia sellaisia lauluja, jotka eivät nimenomaisesti ole "lastenlauluja" mutta joita kyllä on lapsille lauleltu.

Kokoelmaan olen liittännyt 15 laulusävelmää. Ne on nauhoista kirjoittanut ylioppilas Kaija Pärnänen ja puhtaaksi piirtänyt musiikinopettaja Outi Tolvanen. Kiitän heitä hyvin tehdystä työstä. Karjalan sivistysseuraa kiitän siitä, että se on osallistunut painatuskustannuksiin ja siten tehnyt mahdolliseksi kokoelman ilmestymisen.

Kulosaareissa 26. toukokuuta 1973

Pertti Virtaranta

Tarkekirjoituksesta

Käyttämäni tarkekirjoitus on sama kuin v. 1971 julkaistussa vienalaisten satujen ja legendojen kokoelmassa "Kultarengas korvaan", joka taas yleensä noudattelee v. 1958 ilmestyneen "Vienan kansa muistelee"-teoksen kirjoitustapaa. Parista seikasta on kuitenkin syytä huomauttaa erikseen:

1) Vienalaismurteiden kaksi s-äännettä, lievästi suhuinen s ja heleä (liudentunut) s on osoitettu kirjaimilla s ja ś. Rukajärven ja Tunkuan murteisissa lastenlauluissa olen tämän jakautuman osoittanut toisin: š - s (ja ž - z), mikä merkintätapa antaa ääntämyksestä selvennän kuvan. Eräiden Vienasta lähteneiden mutta Suomessa kauan asuneiden henkilöiden, kuten Kontokin Vuokinsalmessa syntyneen Iivana Karhusen ja Kontokin Akonlahdesta lähteneen Palaka Ahtosen puheessa jakautumaa s - ś ei enää yleensä ole, vaan ääntämys on suomalaistunut lievästi suhuiseksi s:ksi.

2) Dentaalikonsonantin liudennus on yleensä merkitty (esim. tuuti, loatiimatta, perehiñeni, pieñi, ñeñlã, ukkolãh). Vain i:n edellisen l:n liudennus (jollaisia tapauksia on runsaasti) on, luettavuuden helpottamiseksi, jätetty merkitsemättä (merkitty esim. lipas, oli, tuli pro lípas, olí, tulí).

1. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venejärvi

Tuuti, tuuti lasta,
tuli kissa vastah,
hyppäsi kissa kiikum peällä,
lekahutti lasta.

2. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Luuli, luuli lastah,
kiku tuli vastah,
kiku hyppäi kiukoalta,
lekahutti lastah.

3. Anni Melentjeva

Kontokki, Akonlahti

Tuuti tuuti lastah,
tuli kikki vastah,
kikki hyppäi kiikum peällä,
lekahutti lastah.

4. Palaka Ahtonen

Kontokki, Akonlahti

Tuuti tuuti lasta,
tuli kikki vastah,
kikki hyppäsi kiukoam peällä,
lekahutti lasta.
Tullallullal lasta,
tulipa kikki vastah,
kikkipä hyppäsi kiukoam peällä,
lekahutti lasta.

Tuu - ti tuu-ti las - ta, tu - li kik -ki vas - tah,
 kik - ki hyp - pä-ši kiu-koam peällä, le - ka-hut - ti las - ta.
 Tul-lal -lul -lal las - ta, tu-li - pa kik -ki vas - tah,
 kik -ki-pä hyp-pä-ši kiukoam peäl-lä, le -ka-hut-ti las -ta.

5. Natalia Rjomina

Rukajärvi, Ondarvi

Baiju baiju lašta,
 tuli kazi vaštah,
 hyppäi kazi koikam peällä,
 lekahutti lašta.

6. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

Tullin lullil lasta,
 vinkerpori vastah,
 meri mäni mettsäh,
 puu pukki sarveh,
 pukki trumpuja lyömäh,
 pikku hiiret tanssimah,
 pikku lapset laulamah,

Lapim merer rannalla.
 Sieläpä olutviinoja ostettih,
 lihat voiśśa keitettih,
 rahat pöytäh heitettih.

7. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

Aa aa allíni lasta,
 pikku linnum poikoa,
 ei ole isöä eik_ole äitie,
 kuka sua raukkoa hoitelou.
 Kumpa sie jos kuoliśiit,
 ni harakkaiśet ne hauvan kaivaiś,
 pikku lintuśet virret laulaiś.

8. Tatjana Torvińi

Uhtua, Jyvöälahti

Laulampa mie lapsellańi,
 soitan hoikkasormellańi,
 paiju paiju lapsoiśtańi,
 paiju paiju pienoiśtańi.
 Uinuo poikes lapsoseni,
 makauttele Moarie-neito.
 Tule sie unijukka,
 tuo unikukka,
 paina lapsen silmät kiini,
 paina lapsen silmät kiini,
 tuo sie unta tullessase,
 unisulka suuhe pane.

Lau-lam-pa mie lap-sel-la-ñi, soi-tan hoik-ka-a-sormella-ñi,
 pai-ju pai-ju lapsoiś-ta-ñi, pai-ju pai-ju pienoiś-ta -ñi.
 Ui-nuo poi-kes lap-so-še-ñi, ma-kaut-te-le Moa-rie-nei -to.
 Tu-le sie u -ñi -i-juk -ka, tuo -o u - ñi-i -kuk -ka,
 pai -na lap-sen silmät kii-ñi, pai-na lap-sen sil-mät kii-ñi,
 tuo sie un -ta tul-les-sa -se, u -ñi-sul-ka suu-he pa-ne.

9. Anni Melentjeva

Kontokki, Akonlahti

Tuuti tuuti lapsuttaani,
 lapsuttaani pienuttaani,
 kullaišta omenoani,
 hopijaišta sauvav vartta.

10. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Miepä laulal lapsellaí,
kieltä pieksäm pienelläí,
soitan hoikkasormellaí,
kelpo virren keikuttelen,
pitemmän kum pirtin hirren.

Laulau lapseí syötyhyö,
itköy ilmain oltuhuo;
laulau ne Lapinki lapset,
tinarinnat riekuttelou.

11. Tatjana Torvií

Uhtua, Jyväskylä

Miepä laulal lapsev virren,
pitemmän kuin pirtin hirren.
Uinu pieí moamol lapsi,
uinu pikkaraíseí ta,
paiju paiju pienoištaí,
paiju pikkaraístaíe.

Mie-pä lau-lal lap-sev vir-ren, pi-tem-män kuin pirtin hirren.

Ui -nu pie -íi moa-mol lap-si, ui-nu-u pik-ka -rai-se -íi -ta,

pai-ju pai -ju pienoiš-ta - íi, pai-ju pik-ka-raišta -íi -e.

12. Kristiina Kalaktjonova
Vuokkiniemi, Ponkalahti

Miepäs laulal lapsev virren,
pitemmän kum pirtin hirren.
Tule sie uniuikko meilä,
tule uniuikko meilä,
tuo sie unta tullessase,
kanna kainaloisessase,
pikku lapsem pieluksilla,
vakavaisév vaipan alla.

13. Nasti Huotariini
Kontokki, Akonlahti

Mie laulal lapsev virren,
pitemmän kun seinähirren,
ketešvirren keikuttelen,
lapsev virrel laittelen.

14. Nasti Huotariini
Kontokki, Akonlahti

Miepä laulan lapsev virren,
pitemmän kun seinän hirren,
ketešvirren keikuttelen,
lapsev virren loajittelen:
Tuuti lasta nukkumah,
Jumala nukuttamah!

15. Nasti Huotariíni

Kontokki, Akonlahti

Miepä laulal lapsev virren,
 pitemmän kun seinähirren.
 Keteś sev virren keikuttelen,
 lapsev virren laittelene.

Mie-pä laulal lapsev vir -ren, pi-temmän kun seinä-hir-ren.

Ke-teś sev virren keikutte -len, lap-sev virren laittele -ne.

16. Tatjana Huotariíni

Kontokki, Sappovaara

Miepä laulal lapsev virren,
 pitemmän kun seinähirren,
 pitemmän kun seinähirren,
 miepä laulal lapsellaíni,
 soitan hoikkasormellaíni,
 pitškuttelem pienelläíni.

17. Oksenie Salliíni

Kostamus

Laulamma lammasvirttä,
 pitempöä kun pirtin hirttä,
 lammas on hyväpitoíni
 eikä se pure eikä i potkoa.

18. Palaka Ahtonen

Kontokki, Akonlahti

Miepä se laulal lapsellaí
 enkä kellä muilla,
 laulan taivahal lintuśilla
 ja lahometśän puilla.

Laulampa laulal lapsellaí,
 enkä kellä muilla,
 laulan taivahal lintuśilla
 ja lahometśän puilla.

Mie -pä se lau-lal lap-sel-la-ńi en -kä kel-lä muil -la,
 lau-lan tai-vahal lin-tu-śil-la ja la-ho-met-śän puil- la.
 Lau -lam-pa lau-lal lap -sel-la -ńi, en -kä kel-lä muil -la,
 lau-lan tai-va-hal lintu-śil-la ja la-ho-met-śän puil-la.

19. Tatjana Huotarińi

Kontokki, Sappovaara

Miepä laulal lapsellaí
 suvilinnul laulun,
 suvilintu surkuttelou:
 voi kun on kylmä talvi!

20. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Laulaupa Lapinki lapset,
 heinäkenkät hellittelöy
 hirven harvoilta lihoilta,
 petram pienem pallehilta.
 Miksé s_uem mieki laula,
 miksei laulaiś meijäl lapset
 ruuvalta rukehiśelta,
 oluvelta ośraśelta.

21. Mari Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Laulau ne Lapinki lapset,
 rekärinnat riekahuipi.

22. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Noitapa ennel Lappi laulo,
 kotapoika kolkutteli.
 El lähe Lapii lavuilla,
 kotapojam polkuloilla!
 Oiśimpa laulaja hyväki,
 jos oiś viinoa pikarih
 tahi oiś kaksi kaljavettä.
 Sanatpa miun suussańi sulaiśi
 ńiinkun hiilet hinkalossa,
 kekälehet kiukoassa.
 Näitä miun iśońi laulo
 kirvesvartta vuollessah,
 näitäpä äitińi opetti
 veätessänsä värttinätä.

23. Outi Lipkinä

Vuokkiniemi

Käpy käski laulamahe,
 verkon solmut soittamahe,
 kalveh se kalajamahe.
 Enkä mie rahatta laula,
 suut_{en} kullatta kuluta,
 kuin ei anneta olutta,
 tarittane ei taalivettä,
 laulan suulla laihemmalla,
 vetošelta vierettelen.

Laulohan ennel Lapinki lapset
 rekärinnat riekamoittši,
 leivän kuorilta kovilta,
 paikoilta palanehilta.
 Mikšip_{em} minäki laula
 ruuvalta rukehišelta,
 oluvelta ohrašelta.

24. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

Nukus nukus nurmilintu,
 väsys väsys västäräkki,
 nukus kun minä nukutan,
 väsys kun minä väsyvän
 pientä lasta paipašilla.

25. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Nutšu nutšu nurmilintu,
 vätšy vätšy väištärikki;
 loati pellolla pesäh,
 koivunoksalla kotih,
 kaskimoalla kartanoh.

26. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Tii tii tíjaśen,
 vatša kutša varpuśen,
 loaji pellolla pesäs,
 koivun oksalla kotíś
 kankahalla kartanos!

27. Iivana Karhunen

Kontokki, Vuokinsalmi

Piis piis pikkulintu,
 missä sulla pesä?
 Virvikossa varvikossa,
 kukkakuusen alla.

28. Palaka Ahtonen

Kontokki, Akonlahti

Pispis pispis pikkuí lintu,
 missä sull_om pesä?
 Lahon kannon kainalossa
 ja kukkakuusen alla.

29. Tatjana Huotarińi

Kontokki, Sappovaara

Piś piś, piśśiś pikku lintu,
 miśśä siul_om pesä?
 Virvikössä varvikossa,
 lahon kannon kainalossa,
 kukkakuusen alla
 om pikkulinnum pesä.

30. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

Tillimpoo, tillimpoo,
 papil lesen lehmänkellot,
 lukkarin hepo'senkellot,
 Ruvajärven ruunankellot,
 Tavajärven tammankellot,
 Vatajärven varsankellot,
 Sovajärven sonninkellot.

31. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Miu mau Martin kellot,
 Kivijärven kirkonkellot,
 lukkaril Lumikin kellot,
 Suonijärven sonninkellot,
 papil lesen lehmänkellot.

32. Nasti Huotariñi

Kontokki, Akonlahti

Miu mau Martin kello,
 Kivijärven kirkon kello,
 lukkaril Lumikin kellot,
 papil leskel lehmänkellot.

Moant'ietä matatah,
 Tattarivoaroa tallatah,
 Huikko'lan huuhtie,
 Veikko'lan ve'sisoita.

Ah jopa kellok kuulutah,
 johan ne lehmät löyvytäh,
 poikki järven Pollom poika,
 se oli sielä paimenena.

33. Nasti Huotarini

Kontokki, Akonlahti

Miu mau Martin kellot,
Kivijärven kirkonkellot,
lukkariil Lumikin kellot,
papil leskel lehmänkellot.

Moantietä matatah,
Tattarivoaroa tasatah,
Huikko'an huuhtie,
Veikko'an ve'isoita.

Ahtipa kellok kuulutah,
johan ne lehmät ni löyvytäh,
poikkipa järvem Pollom poika,
se oli sielä paimenessa!

Miu mau Mar - tin kel - lot, Ki - vi - jär - ven kirkonkel - lot,

luk - ka - ril Lu - mi - kin kel - lot, pa - pil les - kel lehmän - kel - lot.

Moan - tie - tä ma - ta - tah, Tat - ta - ri - voa - ro - a ta - sa - tah,

Huik - ko - 'an huuh - tie, Veik - ko - 'an ve - si - soi - ta.

Ah - ti - pa kel - lok kuu - lu - tah, jo - han ne leh - mät löy - vy - täh,

poik - ki - pa järvem Pol - lom poi - ka, se o - li sielä pai - me - nes - sa!

34. Tatjana Rovaniemi

Oulanka, Vartielampi

Soutelemma, joutelemma,
 joven suittši, järvem päittši,
 ahvenen vatšan alattši,
 siijan suuren suomišittši,
 lohen mussam muotošittši.

Rukavoara ruskie,
 alla veši valkie,
 sieläpä kiiškit kimatah,
 ahvempoakut poratah.

35. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Soutelemma joutelemma,
 joka lahel laikutamma,
 joka peräm priukutamma.
 Hiiveltäy hepošev varsa
 sanoišilla santamailla,
 kivišillä kirkkomailla,
 puurokattila käjessä,
 kapahauki kainalossa.

36. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Soutelemma joutelemma
 joven suittši, järvem päittši,
 ahvenev vatšan alattši,
 suuren siijan suomišittši,
 matikam maraišta myöte,
 siikašen seläistä myöte.

37. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Soutoa sorottelemma,
 männä luikeroittelemma,
 joven suittšši, lammem päittšši,
 ahvenem mara alattšši,
 hauvin suuren hartehittšši,
 vejen koirav venttuluitšši.

38. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Souvamma Suomeh,
 laulamma lahteh,
 joven suittšši, lammim päittšši,
 ahvenem maran alattšši,
 hauvin suuren hartehittšši,
 vejen koiran venttuluitšši.

39. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Souti sotka poikiñeh,
 tavi laitto lapsiñeh,
 peipoñi perehiñeh,
 sotka souti suojat rannat,
 tavi tyynet tyrskytteli.

40. Oksenie Huovinen

Suomussalmi, Hietajärvi

Souti sorsa poikiñehe,
 tavilauma lapsiñehe;
 sorsallon savišet kenkät,
 tavin kenkät loatimatta.

41. Oksenie Nykäni

Kontokki, Akonlahti

Souti sotka poikiñeh,
tavi laitto lapsiñeh.
Souti sotka tyynet rannat,
tavi tyynet tyrskytteli.

42. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Souvamma Suomeh,
laulamma lahteh;
siel_on kolme konttimiestä:
lukumies, lautamies,
pikku kissav velkamies.

43. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Souvamma Suomeh,
laulamma lahteh.
Siel_on kolme konttimiestä,
lukumiestä, lautamiestä,
pienen kissav velkamiestä
(~ pikku killiv velkamiestä).

44. Nasti Huotariñi

Kontokki, Akonlahti

Elä itke ilman syytä,
ilman vaivatta valita,
ompa syytä itkijällä,
vaivoa valittajalla;
mont_on syytä porsahalla:
moa on kylmä tä nenä kipie.

45. Tatjana Rovaniemi

Oulanka, Vartielaampi

Tuuti lasta, tuuti pientä,
 pientä lasta pikkaraista,
 tule uni ulkoisista,
 pienel lapsen pieluksilla,
 vakavaisev voattheuolla.

46. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Uni ulkuo kyselöy,
 alta ikkunan anelou:
 - Onko lasta kätkyvössä,
 pientä peitteijen sisällä?
 - Ompa lasta kätkyvössä,
 pientä peitteijen sisällä.
 Tule tuutusen unoñi,
 käy unoñi kätkyvöhe,
 lapsen pienem pieluksilla,
 vakahaisev voattehilla!

47. Mari Kyyrönen

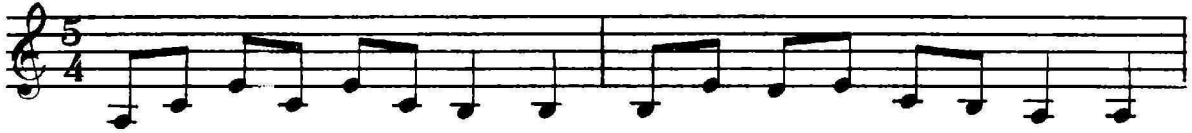
Vuokkiniemi, Venehjärvi

Uni ulkuo kyseli,
 alta ikkunan aneli:
 - Onko lasta kätkyössä,
 pientä peittojen sisällä?
 - Ompa lasta kätkyössä,
 pientä peittojen sisällä.
 Tule tuutusen unoñi,
 käy unoñi kätkyöh,
 pienel lapsen pieluksilla
 vakavaisev voattehilla!

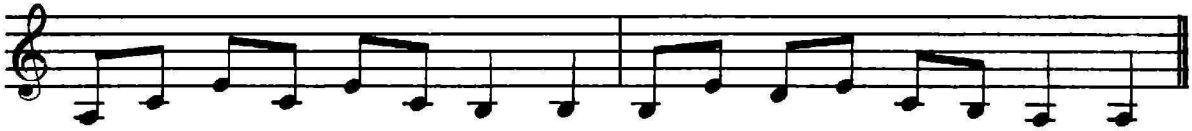
48. Anni Kontratjev

Vuokkiniemi

Uñi ulkoa kysyve:
 Onko lasta kätkyessä,
 pientä peittojen sisässä,
 vakavaišta vaipan alla.

U-ñi ul -ko-a ky- sy - ve: On -ko las-ta kät-ky -es - sä.

pien-tä peit-to -jen si-šäs -sä, va -ka-vaiš-ta vaipan al - la.

49. Jeli Huovinen

Suomussalmi, Hietajärvi

Tule tuutuśeh unoñi,
 käy unoñi kätkyvehe,
 lapsen pienem pieluksilla,
 vakahaiśev voattejilla!

50. Nasti Huotariñi

Kontokki, Akonlahti

Uñi ulkuota kysähti,
 alta ikkunan älähti:
 -Onko lasta kätkyössä,
 pientä lasta pieluksilla
 vakahaišta voatteuksiśśa?
 -Ompa lasta kätkyössä,
 pieni lapsi pieluksilla,
 vakahaiñi voatteuksiśśa.
 Sivo lapsen silmäk kiñi,
 sivo silkkinauhaśella!
 Makoa siinä kuñi marjak kypsyy,
 siitä nouse poimomah!

51. Nasti Huotaríni

Kontokki, Akonlahti

Tulepa uíuikko meilä,
tuopa unta tullessase,
makuuta moatessaki!

Uíipa uuhella ajauve,
kiekkopasarvella kehuve,
remulla rekettelöyve.

Uíipa ulkuota kysähti,
alta ikkunan älähti:

-Onko lasta kätkyössä,
pientäpä lasta pieluksilla,
vakahaišta voatteuksilla?

-Ompa se lasta kätkyössä,
pientä lasta pieluksilla!

Sivopa lapselta silmät kiiíni,
sivopa lapsen silmät kiiíni,
sivo silkkinauhaśella,
kulmat kultanuoraśella!

52. Moarie Bogdanov

Kontokki, Akonlahti

Uíi ukku ulkuo kysyy:

-Onko tässä talossa,
onko pienet pieluksiśśa,
tahi vanhav voattehiśśa?

53. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Tuutí tuutí turkin soatu,
turkin soatu, talíoim moattu,
kaksin karvaśin tavottu,
nellir reiśir reikutettu;
siin_ol liikkul liinapaita,
siin_ov varpahat vaviśśun.

Tu - le - pa u - ni - uk - ko mei - - lä,

tuo - pa un - ta tul - les - sa - se, ma - kuu - u - ta moa - tes - sa - ki!

U - ni - pa uu - hel - la a - jau - ve, kiekko - pa - sar - vel - la ke - hu - ve,

re - mul - la re - ket - te - löy - ve. U - ni - pa ul - kuo - ta ky - säh - ti,

al - ta ik - ku - nan ä - läh - ti: - On - ko las - ta kät - ky - ös - sä,

pien - tä - pä las - ta pie - luk - sil - la, va - ka - haiš - ta voatteuksil - la?

-Om - pa se lasta kät - ky - ös - sä, pien - tä las - ta pie - luk - sil - la!

Si - vo - pa lapselta silmät kiiñi, si - vo - pa lapsen silmät kiiñi,

si - vo silk - ki - nau - ha - šel - la, kul - mat kul - ta - nuo - ra - šel - la!

54. Varvara Prohorova

Vuokkiniemi

Tule uñi uinottamah,
 tule maku moañittamah,
 tule ukko uinottamah,
 makuñi moañittamah,
 sivo lapsen silmät kiiñi,
 silmät silkinuorašilla,
 kulmat kultarihmašilla.

55. Anni Kallio

Vuokkiniemi, Pirttilahti

Tule sie uñiukko tänne,
 tuo sie unta tullessase,
 tuo sie lapseñi varalta;
 sivo lapsen silmät kiiñi,
 sivo silkinuorašilla,
 kuvo kultarihmašilla.

Tu -le sie u-ñi -uk-ko tän-ne, tuo sie un-ta tu-ul-les-sa-se,
 tuo sie lap-se -ñi va-ral - ta; si -vo lap-sen silmät kii -ñi,
 si-vo silkinuo-ra-ši-il -la-a, ku -vo kul-tarih-ma-ši-il-la.

56. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Miepä se lapsen uinotan
 ta univirren laulan:
 -Tule unen ukko tänne,
 tuopa unta tullessas,
 sivo silmät silkkinuorašella
 kulmat kultarihmašilla.

57. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Tule sie uniuikko tänne,
 tuo sie unta tullessas,
 paina Riijon silmät kiini.

58. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Tule uniuikko meilä,
 tuopa unta tullessas,
 makuuta moatessas;
 teäl on lasta kätkyössä,
 pientä peittojen sisässä.
 Sivo lapsen silmät kiini,
 sivo silkkinuorašella.

59. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Tule uniuikko meilä,
 tuo unta tullessas,
 makuuta moatessaki!
 Unipa uuhella ajau,
 kiekkosarvella kehuu,
 remulla rekettelöy.

60. Tatjana Huotari
Kontokki, Sappovaara

Tule tänne uñiukko,
tuo sie unta tullessase,
sivo lapsen silmät kiiñi,
anna moata lapsem pienen,
ñukkuo nurajamatta.

Anna itkie itikän,
parkuo pahannävön,
tule tänne uñiukko,
uñikonttišes keralla,
uñikonttišes keralla!

Tu -le tän-ne u -ñi-uk - ko, tuo sie un -ta tul-les-sa -se,

si -vo lap-sen sil-mät kii-ñi, an -na moa-ta lap-sem pie- nen,

ñuk -ku -o nu-ra -ja-mat - ta, an- na it-ki -e i -tí -käm

par -ku- o pa-han- nä-vö - ön, tu- le tän-ne u - ñi -uk - ko,

u -ñi-kont-ti -šes ke-ral -la, u -ñi-kont-ti-šes ke-ral -la.

61. Anni Pappinen

Uhtua , Nurmilahti

Tuuti tuuti lapsen kaksi,
 tule Jiesus kolmanneksi,
 Moarie-neitsyt nellänneksi,
 isä viisas viijenneksi,
 emä kutma kuuvenneksi,
 seittsemenneksi Simana,
 kaheksanneksi kaitaparta,
 yheksänneksi yllättäjä,
 kymmenes kylän käyjä.

62. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Miepä tuutin kaksil lapsin,
 tule Jiesus kolmannekse,
 Neitsyt Moarie nellännekse,
 isä viisas viijennekse,
 emä kutju kuuvennekse,
 seittsemennekse Jumala.

63. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Tuuti tuuti lapsin kaksin
 tule Jiesus kolmannekse,
 Neitsyt Moarie nellännekse,
 isä viisas viijennekse,
 emä kutju kuuvennekse.

64. Oksenie Nykäni

Kontokki, Akonlahti

Tuuti tuuti kaksil lapsin,
 tule Jiesus kolmanneksi.
 Moarie-neitšyt nellänneksi,
 itše viiśas viijeneksi,
 emon kutjus kuuvenneksi.

65. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Miepä laulal lapsin kaksin,
 tulepa Jiesus kolmanneksi,
 Moarie-neitšyt nellänneksi,
 isäpä viiśas viijeneksi,
 emän kutjus kuuvenneksi!

66. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Miepä tuutin lapsin kaksin,
 tule Jiesus kolmanneksi,
 Moarie-neitšyt nellänneksi,
 isä viiśas viijeneksi,
 emä kutjus kuuvenneksi!

67. Tatjana Huotariini

Kontokki, Sappovaara

Laulelempa lapsin kaksin,
 tule Jiesus kolmanneksi,
 isä viiśas viijeneksi,
 emäkutjus kuuvenneksi.

68. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Tuut'il lasta laihinahe,
pientä pieńikse veloikse.

69. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Tuut'il lasta turvakseńi,
vanham päiväńi varakse.
Tämä on turva toisen turva,
tämä ov vara toisev vara.
Miun on turvat turpehessa,
varat varpamättähässä.

70. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Tuuti tuuti turvakseńi,
vanham päiväńi varakse!
Jospa tulou toisen turva?
Tuuti lasta nukumah,
Jumala nukuttamah!

71. Okahvie Mäkelä

Vuokkiniemi

Miepä laulal lapsellańi,
kieltä pieksäm pienelläńi,
lasten la-la-laihinah,
kieltä pieńikse veloikse.

Mie -pä lau-lal lap-sel-la -ńi, kiel-tä pieksäm pienel-lä -ńi,

las-ten la- la-lai-hi -na - he, kiel-tä pie-ńik-se ve-loik -se.

72. Nasti Huotarińi

Kontokki, Akonlahti

Tuuvittelempa turvikseńi,
voaputtelen varoikseńi.
Vainko se tullou vammoikseńi,
vainko mielipahoikseńi?

73. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Tuuti lasta tuomarikse,
kiiku kirjan kantajakse,
ei papikse pannakkana,
ei luvata lukkarikse.

74. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Tuuti tuuti tuomarikse,
keiku kirjan kantajakse,
heilu herrakse hyväkse,
paperim pitelijäkse!
Ei pannakkana papikse,
ei luvata_i lukkarikse:
lukkari lumella kuoli,
pappi paskatanterella,
kellonsoittaja kevolla.

75. Okahvie Mäkelä

Vuokkiniemi

Tuuti lasta tuomarikse,
kiiku kirjan kantajakse.
Ei papikse pannakkana,
ei luvata lukkariksi.

Tuu -^{ti} las-ta tuo-ma-rik-^{se}, kii-ku kir-jan kan-ta-jak - se.

Ei pa-pik-^{se} pan-nak-ka - na, ei lu -va- ta luk-ka-rik - ^{si}.

76. Outi Lipkinä

Vuokkiniemi

Tuutⁱpa lasta tuomarik^{si},
käy kun kirjan kantajaksi,
kauppamiehellä kanaksi.

Tuu - -^{ti} - pa las - - ta tuo - -ma - rik - - ^{si},

käy kun kir-jan kan-ta-jak- si, kaup-pa -mie-hel-lä ka-nak -si.

77. Oksenie Huovinen

Suomussalmi, Hietajärvi

Tuuvⁱn tuuvⁱn turvakseni,
voaputtelev voarakseni,
tuuvⁱl lasta tuomariksi,
heilun herraksi hyväksi.
Ei papiksi pannakkana,
lukkariksi ei tuonnekkana,
tuuvⁱm puijem pilkkojaksi,
pölkkehijem pienijäksi.

78. Tatjana Huotariini

Kontokki, Sappovaara

Tuutíil lasta tuomariksi,
 heilun herraksi hyväksi,
 kiikun kirjan kantajaksi,
 suutíjaksi, reätíjäksi,
 suuren tšupun ístujaksi,
 talpperin pajattajaksi.

79. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

- Tui tui tupakkirullaa
 miestä tiesit tänne tulla?
 - Tulimpa mie tietä myöte.
 - Mitäpä sielä roatelit?
 - Jumalal lehmie paimenínin.
 - Mitäpä sait palkoiistas?
 - Saim mie kolme poikalasta.
 - Mitpä niillä nimet on?
 - Iitami, Aatami, Pikisalmen suutari
 neulo mulla mustat kenkät,
 joilla mie lähen naimah
 Kiiminkán kirkolta,
 Pietarin soaresta,
 jota ei voi orot vetöä,
 liinaharjat liikutella,
 punaluokit lonkutella.

80. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Tuuti tuuti tupakkirulla,
 ken siun käski Turusta tulla?
 - Itše tulin teitä myöte,
 pitkijä pihoja myöte.

- Mitäpä sielä roatelit?
 - Jumalal lehmie paimen'hin.
 - Mitä sait palkkoa?
 - Viisi kuusi poikalasta.
 - Mitpä niill'on nimet?
 - Iitami, Aatami, Mikisalmen suutari.
- Suutar miula kenkät neulou,
jotta peäsen naimah
Ylikylän Alakylän Sohjasta.

81. Alexi Seppänen

Vuokkiniemi

- Tuu tuu tupakkirulla,
ken siun käski tänne tulla?
- Itše tulin tietä myöte,
tulim pitkin Turun teitä,
hämäläisen härkäteitä.

82. Mari Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

- Tuuti tuuti tuomen kukka,
eikä tiijä moamo rukka,
missä lapsi laulelou,
tinarinta riekuttau.

83. Moarie Bogdanov

Kontokki, Akonlahti

- Tuuti tuuti tuomen kukka,
eipä tiijä mamma rukka,
missä lapsi laulelou,
pienoini pitsertelöy.

84. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Variś ta kurki riijelläh:
 - Tapa tauti tyttärie,
 elä tapa poikie!
 - Tyttärištä heät tulou,
 maho lehmä iśśetäh,
 miula suolet annetah,
 mie pellolla perehiñeni,
 alla aijal lapsiñeni.

85. Oksenie Nykäni

Kontokki, Akonlahti

Variś virkki vainivosta:
 - Ei tytär tuhohoj jouva,
 tyttärestä heät tulou,
 härkä häiksi, kurki kuiksi,
 maholehmä makkaroiksi,
 lammas liijoiksi lihoiksi.
 Siitä_i miula annetah,
 aijan toaksi akkoñeni,
 pellon peäh perehiñeni.

86. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Repo itkie roirotteli,
 alla voarav voivotteli:
 - Miśś_om poikañi polośen,
 miśś_ol laitol lapsuoiñi?
 - Pirum pitkinä ihoina,
 sotilaiśem peäsomina,
 kaupanniehen kaklustoina.

87. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Repo juossa räyrätteli,
 poikki voarav voivotteli:
 - Miśś_{om} mium pološet pojat,
 onki turkkina Turussa,
 vain kettuna Kemiśśä?

88. Moarie Bogdanov

Kontokki, Akonlahti

Repo rukka reyretteli,
 alla voarav voivotteli:
 - Miśśäpä mium poikašet?
 - Herrojen herkkuvoatteina,
 kauppiehilla kakluksina.

89. Nasti Huotariñi

Kontokki, Akonlahti

Repo juossa reuretteli,
 alla voarav voivotteli:
 - Miśś_{om} pienet poikaśeñi?
 - Turum moassa turkkiloina,
 kaupunkiśśa kaklustoina,
 herran herkkuvoatteuksiśśa.

90. Oksenie Nykäni

Kontokki, Akonlahti

Repo rukka reyretteli,
 alla voarav voivotteli:
 - Miśś_{om} pienet poikaśeñi?
 - Turum moassa turkkiloina,
 kaupunkiśśa kaklustoina.

91. Sanni Samulinen

Rukajärvi, Suurijärvi

Repo rukka reñnimmäini,
 päivärukka peälimmäini,
 voaran alla voivotteli:
 - Miśśä pienet poigazeñi?
 - Tuolla moalla turkkiloissa,
 herran herkkuvoatteukśissa.

92. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

Ajeloupa kerkuttelou
 hepośella hirviśellä,
 kalahauvin karvaśella,
 siijan suuren silivyöllä.
 - Se oli sem pivus!

93. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

Ajelou heän kerkuttelou,
 hevośella hirviśellä,
 siijan suuren silevyöllä,
 kalahauvin karvaśella.

94. Nasti Huotarini

Kontokki, Akonlahti

Tulou toatto kotih,
 ruskiella ruunalla,
 valkiella varsalla,
 hepośella hirviśellä,
 kalahauvin karvaśella,
 lohem mussam muotośella
 - vain ajoa kõröttelöy.

95. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Körö körö kirkkoh,
 papim muorim penkkih
 ruskiella ruunalla,
 valkiella varsalla,
 hepošella hirvišellä,
 kalan hauvin karvašella,
 lohem mussam muotošella
 ajoa köröttelemmä.

96. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Neillä neittä niemem peässä,
 viijes vinnari vešillä,
 kuuves kukko kankahalla,
 seittšemes sepän Simana,
 kaheksas on kaitaparta,
 yheksäs on ylikylällä,
 kymmenes kyläm peässä,
 kyläm peähä kyykištyy.
 (Lapset kišatessah semmoišta vätškytettih.)

97. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Neillä neittä niemem peässä,
 viijes vintturi jovella,
 kuuves kuiťti karjalaini,
 seittšemes on sepän Simana,
 kaheksas on kaitaparta,
 yheksäs on ynninkäini,
 päiväpoika peälimpäini.

98. Mari Timonniemi

Rukajärvi, Miinoa

Yksi ytti, toini totti,
kolmas kotapoalikkaini,
nelläs neito varahaini,
viijes vittšarenkahaini,
kuuves kutti karjalaini,
seittšemes sepän Simana,
kaheksas on kaitaparta,
yhexas on ympyriäini,
kymmenes kylänkävijä.

(Niin ikäh vain lapset luvettih, juoksen-
nellessa.)

99. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

Toariesen Moariesen,
moamos kuttšu kotih
aittasien alattši,
peltošiem perittši.
Yö pimikkäini,
veši vilukkaini,
korkiet nämön kornittšaiset,
lipiet nämön lipittšäiset.
Ken nämön šrojin? - Kirves nämön šrojin.
Miššä kirves? - Kannon peässä.
Miššä kanto? - Kaskessa.
Miššä kaski? - Tuli poltti.
Miššä tuli? - Veši sammutti.
Miššä veši? - Häkkö joi.
Miššä häkkö? - Iskettih.
Miššä lihat? - Kukko nokki.
Miššä kukko? - Kukkarossa.
Miššä kukkaro? - Lippahassa.
Miššä lipas? - Aitassa.

Miśśä aitta? - Nurmella.
 Miśśä nurmi? - Neito niitti.
 Miśśä neito? - Taivahassa.
 Milläkä sinne peässäh?
 - Škammišilla jammišilla,
 kirjavilla korjašilla,
 soarapäillä sauvašilla,
 hoapašilla halkošilla.
 Mitenkä se vielä roatah?
 - Sulkkuo sulletah,
 kampkoa koajetah
 tyttärillä töppöšikse,
 prihašilla kussakoikse,
 papilla paijakse,
 tijakalla sopinokse.

100. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Ken söi kesävoin? - Hiiri söi kesävoin.
 Miśśä hiiri? - Aitan alla.
 Miśśä aitta? - Tuli poltti.
 Miśśä tuli? - Veši sammutti.
 Miśśä veši? - Härkä joi.
 Miśśä härkä? - Niitulla.
 Miśśä niittu? - Viikateh leikkai.
 Miśśä viikateh? - Kannon peässä.
 Miśśä kanto? - Karhu repi.
 Miśśä karhu? - Moakuopassa?
 Miśśä kuoppa? - Mavot nokki.
 Miśśä mavot? - Kuusikossa.
 Miśśä kuusikko? - Kirves leikkai.
 Miśśä kirves? - Sepän seinän alla.

101. Oksenie Nykäni

Kontokki, Akonlahti

Ken söi kesävoin? - Hiiri söi kesävoin.
 Miśśä hiiri? - Aitan alla.
 Miśśä aitta? - Kirves leikkai.
 Miśśä kirves? - Kannom peässä.
 Miśśä kanto? - Karhu söi.
 Miśśä karhu?
 (kesken)

102. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Miśśä härkä? - Niityllä.
 Miśśä niitty? - Kukko nokkai.
 Miśśä kukko? - Kuusikossa.
 Miśśä kuusikko? - Kirves leikkai.
 Miśśä kirves? - Kannom peässä.
 Miśśä kanto? - Karhu vei.
 Miśśä karhu?
 - Juoksi yheksän meren ylittši,
 meri puolen kymmenittši.
 Puut punašet, moat siñišet,
 taivas tammen karvalliini.
 Siel_oli pikku huonehut,
 oviseinä oli ošmon luusta,
 sivuseinä oli sirkal luusta,
 peräseinä oli petral luusta,
 soppiseinä sorsal luusta.
 Sielä Moarie makaši,
 tinarinta tiuvotteli.

103. Tatjana Huotarini

Kontokki, Sappovaara

Ken söi kesävoin? - Hiiri söi kesävoin.
 Miššä hiiri? - Aitan alla.
 Miššä aitta? - Tuli poltti.
 Miššä tuli? - Veši sammutti.
 Miššä veši? - Härkä joi.
 Miššä härkä? - Kirves tappo.
 Miššä kirves? - Kannom peässä.
 Miššä kanto? - Kuusikossa.
 Miššä kuusikko?
 - Yheksäm meren ylittši, meri puolen kymmenettä.

104. Darja Nikitin

Rukajärvi, Ondarvi

Kämmeneh luettih lapsilla:
 Pei pei pelloista.
 Kenen tämä peldoñi? - Ivun tämä peldoñi.
 Millä händä raattih? - Kirvehellä raattih.
 Missä kirveš? - Kannom peššä.
 Missä kando? - Metšäššä.
 Missä mettšä? - Tuli poltti.
 Missä tuli? - Vezi vei.
 Missä vezi? - Häkki joi.
 Missä häkki? - Kukkarošša.
 Missä kukkaro? - Aitašša.
 Missä aitta? - Neido niitti.
 Missä neido? - Taivahašša.
 Millä sinne peššäh?
 - Leppäzillä regyzillä,
 koivuzilla kordazilla,
 haabazilla halgozilla
 i tšut tšururuu,
 kaivožeh veellä
 (- i vedäy šormella pitin kättä
 kainaloh šaate).

105. Nastassie Krehanova

Tunkua, Kompakka

Pei pei pelloi'sta.
 - Kenen tam'on peldo'ni?
 - Peibozen peldo'ni.
 Harakka huttuo keitt'ay,
 hanna'lla ha'rkitt'soy,
 vierahie vuottau,
 ta'lla huttuo,
 ta'lla huttuo,
 ta'lla huttuo,
 ta'lla huttuo,
 ta'lla ei ta'ydyn,
 tama la'ksi veila viluh kaivozeh.

106. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Kolo kolo kolai'sta,
 anna akka patai'sta!
 - Mikse siula patai'sta?
 - Lasta'ni syotto'a:
 lasta lassum poimejakse,
 karpalois'ien kantajakse.

107. Mari Kyyro'nen

Vuokkiniemi, Venehja'rvi

- Kol kol kotoa,
 anna akka patoa!
 - Mikse patoa?
 - Papilla huttuo keittoa'.
 - Mikse sita pappie?
 - Pappie lasta rist'imah.
 - Mikse sita lasta?

- Lasta lassum poimijakse,
 muśśikkaiśem murtajakse,
 juopukkaiśej juontajakse,
 hepokkaiśen hientäjäkse,
 muum marjam mutšertajakse.

108. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Kolk kolk kotaiśta,
 anna akka pataiśta!
 - Mikśe sitä patoa?
 - Pappie syöttöä.
 - Mikśe sitä pappie?
 - Lasta riśtie.
 - Mikśe sitä lasta?
 - Lasta lassum poimejakse,
 juopukkaiśen juontajakse
 muum marjam mutšertajakse.

109. Niija Pajuniemi

Kontokki, Akonlahti

Kolo kolo kotoa,
 anna akka patoa!
 - Miksi siula patoa?
 - Papilla huttuo keitteä.
 - Miksi siula huttuo?
 - Huttuo lasta syötteäśśä.
 - Miksi siula lasta?
 - Lasta lassum kantajaksi,
 juopukkaiśej juontajaksi,
 sikurin siirtäjäksi,
 muśśikkaiśem mutšertajaksi,
 hillośen hitšertäjäksi.

110. Moarie Bogdanov

Kontokki, Akonlahti

Kolo kolo kotoa,
 anna akka patoa!
 - Miksi sitä patoa?
 - Lasta rišt'ie, pappie syötteä,
 lasta lassum poimejaksi
 juopukkaišej juontajaksi,
 karpaloišen kantajaksi.

111. Oksenie Sallińi

Kostamus

Kolo kolo kotaišta,
 anna akka pataišta!
 - Miksipä siula pataišta?
 Pappie syöttöä.
 - Miksipä siula pappie?
 Pappi lasta rišt'imäh.
 - Miksipä siula lasta?
 - Lasta lassun kannantah,
 puolamarjan poimentah,
 sikurišen siirräntäh
 muššikkaišem murrantah.

112. Sanni Samulinen

Rukajärvi, Suurijärvi

Kolo kolo kodazie,
 ana akka padazie.
 - Mikši teilä padazie?
 - Pappie šyöttöä.
 - Mikši teilä pappie?
 - Pappi lašta kaštamah.
 - Mikši teilä lapšie?
 - Lapši laššun kannandah,
 juobukkaizen juonnandah,
 mussikkaizen murrandah.

113. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Lypsil lehmän lyöröttelin,
 kannoim maijon koarittelin,
 pañim pattšahan nenäh,
 tuli hiiri, joi vähäsen,
 tuli toiñi, joi vähäsen,
 tuli kolmas, koato kaikki
 - ta sinne mäñi!

114. Oksenie Nykäñi

Kontokki, Akonlahti

Moarie matala neiñi,
 pyhä piika pikkaraiñi
 lypsi lehmäl lyörötteli,
 kanto maijon koarotteli,
 pañi pattšahan nenäh.
 Tuli hiiri - söi vähäsen,
 tuli kaši - kaiken koato!
 - Minne hiihat hiirirukka,
 lyhytpolvi lynkytät?
 - Hiihan töitäñi pakoh,
 pillojañi piilömäh.

115. Nasti Huotariñi

Kontokki, Akonlahti

Lehmeä lypseä lyöröttelin,
 maituo kantoa leäröttelin,
 pañim pattšahan nenäh.
 Tuli hiiri - joi vähäsen,
 tuli toiñi - joi enämmän,
 kolmas tuli - koato kaikki!
 Läksi hiiri hiihtamah,
 lyhytpolvi lynkyttämäh.
 - Minne hiihat hiirirukka,
 lyhytpolvi lynkytät?

- Mänen töitäni pakoh,
pillojaani piilomah
tätiläh taivoláh.
- Mitä siula syötetäh?
- Voita maituo syötetäh.
- Mistä sitä voita maituo?
- Vanhan akav vakkaáesta.
- Mistä sitä vanhan akan vakkaáeh?
- Nuorel lehmän nännísestä.
- Mistä sitä nuorel lehmän nänníseh?
- Kesäheinär ruokoáesta.

116. Nasti Huotariáni

Kontokki, Akonlahti

Lypsimpä lehmät lyöröttelin,
maituo kantoa leäröttelin,
pañimpa pattšahan nenähe.

Tulipa hiiri - joi vähäsen,
tulipa toiñi - joi enemmän,
tuli kolmas - jo koato kaiken!

Läksipä hiiri hiihtamahe,
lyhytpolvi lynkyttämäh.

- Minne hiihat hiirirukka?
- Mänempä töitäni pakohe,
pillojaani piilomahe
tätilähe, taivoláhe.
- Mitä sielä syötetähe?
- Voita maituo syötetähe.
- Mistäpä sitä voita maituo?
- Vanhan akav vakkaáesta.
- Mistäpä sitä vanhan akan vakkaáehe?
- Nuorel lehmän nännísestä.
- Mistä sitä nuorel lehmän nännísehe?
- Kesäheinär ruokoáesta.

117. Moarie Bogdanov

Kontokki, Akonlahti

Tätä lauletah lasta kur ruvetah moata
panomah, lasta tuuvittoasáa:

Läksi hiiri hiihtamah,
lyhytjalka lyntšyttäyve.

Okku virkki orrem peästä,
kaŕti virkki kannom peästä:

- Minne hiihat hiiri rukka,
lyhytjalka lyntšytteäte?

- Hiihan töitäni pakoh,
pillojani piilömäh.

- Minneppä sie siitä mänet?

- Mänempä mie moar rakoho.

- Mitäpä sie sielä syöt?

- Syöm mie kuusesta käpyjä
petäjästä helpehie.

- Vainko vatšam pašutan?

- Neulašilla pištelen,
vainko voilla voitelen.

- Mištäpä hiiri voita soau?

- Vanhan akav vakkašesta.

- Mištäpä vanha akka soau?

- Nuorel lehmän nännisestä.

- Mištäpä nuori lehmä soau?

- Vihannasta mättähästä

nyt syöy sekä lypsäy!

118. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Läkkäi läkkäi Läkköläh,
poikki tiestä Prokkoľah.

Prokon akka itkömäh,
itše Prokko nakramah.

119. Anni Pappini

Uhtua, Nurmilahti

Lähe'mmä tšikkon Läikköl'äh,
 poikki tiestä Prokko'ah,
 otam Prokon selkähäni,
 kannoin kannoin aijalla;
 aita koatu kahapäin,
 mie lennin lepikköh,
 lepikkö miula sauvasen,
 sauva miun tieh soatto,
 tie miun taloh vei.

Tavotin akan leipomassa,
 tyttären taputtamassa,
 ukon ilman istumassa,
 pojan köyttä veäntämässä;
 akka miula leipäkoakun,
 mie leipäkoakun kalamiehillä,
 kalamiehet kalašie,
 mie kalat riihimiehillä,
 riihimiehet jyväšie.

Mäne päivä määnikköh,
 kule päivä kuusikkoh,
 soata Prokkuo kotih!

120. Katti Lesoni

Vuokkiniemi

Läkkä myö tšikkon Läkköl'äh,
 poikki tiestä Prokko'ah.
 Prokkon tiellä propatin,
 mie se otan sen selkähän.

Lentimä aijalla,
 aita koatu kahem puolen;
 lentimä lepikköh,
 lepikkö anto miula sauvaset,

mie sauvasen halovvetäjällä,
 halovvetäjä miula halkosie,
 mie halkoset kiukoah,
 ta kiukoa miula anto kivišie
 ta vielä lämpimäisie
 - ta siihi loppu.

121. Anni Piiksi

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Läkkä tšikkon Läkköläh,
 poikki tiestä Prokkoläh.
 Tiitta tiellä tširhišty,
 Prokko tiellä propati,
 Prokon akka itkömäh.

122. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Läkkä myö tšikko Läkköläh,
 poikki tiestä Prokkoläh.
 Iutapa tiellä irvištyy,
 Prokko tiellä propatiu.
 Mie Prokon selkähäni,
 aita peällä kahem puolen.

123. Outi Lipkinä

Vuokkiniemi

Lähem mie Läkköläh,
 poikki tiestä Prokkoläh.
 Prokko on tiellä propatin,
 Iut_{on} tiellä irvištyn.
 Mie Prokon selkähän,
 Prokon naiini nakramah,
 Prokol lapset itkömäh.

124. Oksenie Nykäni

Kontokki, Akonlahti

Läkkämä tšikkon Läkköläh,
 poikki tiestä Prokkoläh.
 Prokkon tiellä propatit.
 Mie Prokon selkähäni,
 hyppäsin aijalla,
 aita koatu kahem puolen,
 mie leñnil lepikköh,
 lepikkö anto sauvašen
 mie sauvašen heinävetäjällä,
 heinävetäjä heinäšie
 ta mie heinäset uukolla.

125. Nasti Huotariñi

Kontokki, Akonlahti

Läksimä tšikkon Läkköläh,
 poikki tiestä Prokkoläh.
 Prokkoli tiellä propatit!
 Mie Prokon selkähäni,
 hyppäin aijalla,
 aita koatu kahem puolen,
 mie lensil lepikköh,
 lepikkö miula sauvašen,
 mie sauvan heinävetäjällä,
 heinävetäjä heinäšie,
 mie heinät uukolla,
 uuko anto villašie,
 mie villat akalla,
 akkanto tahtahuišie,
 mie tahtahuišet sijalla,
 sika anto sukahaišie,
 mie sukahaišet kenkänompeijalla,
 kenkänompeija kenkäset,
 mie kenkäset halolleikkoajalla,

halolleikkoaja halkošen,
 mie halom pättših,
 pättši anto kiven,
 mie kivem mereh,
 meri miula suolašie,
 mie suolat suoh,
 suo miula sammaluišie,
 mie sammaluiset pertinsrojijalla,
 pertinsrojija perttisen.
 Kumarruin soppeh
 - soppi täysi prihašie,
 syyväh ta juuvah,
 kampkoa koatah,
 leävän ovi stolana,
 kašinnahka skoat'eterina.

126. Tatjana Huotariini

Kontokki, Sappovaara

Läkkä tšikkon Lökköläh,
 poikki tiestä Prokko'ah.
 Prokko on tiellä propatit.
 Lennämmä lepikköh,
 lepikkö meilä sauvašen,
 myö sauvan heinävetäjällä,
 heinävetäjä heinäšie,
 myö heinät uukolla,
 uuko meilä villašie,
 myö villat akalla,
 akka meilä tahtahaišie,
 myö tahtahat sijalla,
 sika meilä sukahaišie,
 myö sukahat kenkänompeijalla,
 kenkänompeija kenkäset,
 myö kenkät halovvetäjällä,
 halovvetäjä halkošen,

myö halon kiukoah,
 kiukoa meilä kiviśen,
 myö kivem mereh,
 meri meilä suolaśie,
 myö suolat nuotavvetäjällä,
 nuotavvetäjät kalaśie,
 myö kalat korpilla,
 korppi meilä sulkaśie,
 myö sulat papilla,
 pappi meilä paitaśen,
 myö paijan jumalavvaivaśella,
 jumalavvaivañi paśśipon.

127. Marina Fomina

Rukajärvi, Tiikši

Lähem mie Läkköl'äh,
 ŝieldä proid'in Prokkoľ'ah,
 Prokon koirat haukkumah,
 ŝiel_on Prokko propadit,
 mie Prokon ŝelgäh,
 vuota kannan lepikköh,
 lepikkö ando ŝauvazen
 mie ŝauvan heinänvedäjällä,
 heinänvedäjä heinäzen,
 mie heinän t'ibuzella,
 t'ibuñi ando villazen,
 mie villan akkazella,
 akkañi ando tahtahuon,
 mie tahtahan tšuguzella,
 tšuguñi miula ŝugahuon,
 mie ŝugahuon kengänombelijalla,
 kengänombelija ando kengäzet,
 mie kengät hallonvedäjällä,
 hallonvedäjä halgozie,
 mie hallot pättših,

pättši miula hiildä ando,
 mie hiilet mereh,
 meri miula šuolat ando,
 mie šuolat Lappih.
 Lapista týönnettih kahekšan kanan jeävittšöä,
 mie jeävitšät kožnon peäh.
 Tuldih hiiret Hiutšungista,
 tuldih kazit Kautšungista,
 tuli koirat Koutšungista,
 šihi hiiret hitšutettih,
 šihi kazit i kautšatettih,
 šihi koirat koutšutettih,
 ukko akka itkömäh,
 veräjäzet vierömäh,
 mušta lehmä möngymäh.

128. Fedosja Iljina

Rukajärvi, Ondarvi

Lähem mie Läkköläh,
 proiñ tästä Prokkoľah,
 Prokon koirat haukkumah,
 mie koirat lepikköh,
 lepikkö miula šauvažen,
 mie šauvažen heinävedäjällä,
 heinävedäjä miula heinäžen,
 mie heinäžen hallonvedäjällä,
 hallonvedäjä miula halgožen,
 mie halgožen pättših,
 pättši miula hiilyön,
 mie hiilyön pajah,
 paja miula koľtšan,
 mie koľtšan mereh,
 meri miula šuolaa,
 mie šuolat Karjalah,
 Karjalašta kahekšan kanammunaa.
 Tulin, pañin papim pattšahan piäh,

munažet ne mutškattih,
 padažet patškattih,
 ukko akka itkömäh,
 mušta lehmä röngymäh.

129. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Läksi Tiitta kalalla,
 mäni meäm mäni toisen,
 mäni kohta kolmannenki.
 Eipä Tiitta kaloa soanun,
 Tiital lapset nälkäh kuoltih,
 lattiella lankettih.

130. Tatjana Huotariini

Kontokki, Sappovaara

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta kolmannen.
 Tuli hukka vastah.
 Hoi sie hukka, syö sie Tiitta!
 Hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.
 Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta_i kolmannen.
 Tuli piili vastah.
 Hoi sie piili, ammu sie hukka!
 Piili hukkoa ei amput,
 hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta kolmannen.
 Tuli mies vastah.
 Hoi sie miese, katkoa sie piili!
 Mies piilie ei katat,
 piili hukkoa ei amput,
 hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 mäni kohta kolmannen.
 Tuli nuora vastah.
 Hoi sie nuora, sivo sie miestä!
 Nuora miestä ei sitot,
 mies piilie ei katat,
 piili hukkoa ei amput,
 hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta kolmannen.
 Tuli hiiri vastah.
 Hoi sie hiiri, pure sie nuora!
 Hiiri nuoroa ei purrut,
 nuora miestä ei sitot,
 mies piilie ei katat,
 piili hukkoa ei amput,
 hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta kolmannen.
 Tuli kissa vastah.
 Hoi sie kissa, syö sie hiiri!
 Kissa hiirtä ei syönyt,
 hiiri nuoroa ei purrut,
 nuora miestä ei sitot.
 mies piillie ei katat,
 piili hukkoa ei amput,
 hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta kolmannen.
 Tuli tuli vastah.
 Hoi sie tuli, soari sie kissa!
 Tuli kissoa ei soarit,
 kissa hiirtä ei syönyt,
 hiiri nuoroa ei purrut,
 nuora miestä ei sitot,
 mies piillie ei katat,
 piili hukkoa ei amput,
 hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta kolmannen.
 Tuli veši vastah.
 Hoi sie veši, sammuta tuli!

Veši tulta ei sammuttat,
 tuli kissoa ei paištat,
 kissa hiirtä ei syönyt,
 hiiri nuoroa ei purrut,
 nuora miestä ei sitot,
 mies piilie ei katat,
 piili hukkoa ei amput,
 hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta kolmannen.

Tuli härkä vastah.

Hoi sie härkä, juo sie veši!

Härkä vettä ei juonut,
 veši tulta ei sammuttat,
 tuli kissoa ei paištat,
 kissa hiirtä ei syönyt,
 hiiri nuoroa ei purrut,
 nuora miestä ei sitot,
 mies piilie ei katat,
 piili hukkoa ei amput,
 hukka Tiittoa ei syönyt,
 Tiitta kaloa ei soanut,
 Tiital lapset nälkäh kuollah.

Tiitta läksi kalalla,
 mäni meän, mäni toisen,
 jopa kohta kolmannen.

Tuli hamara vastah.

Hoi sie hamara, hamaroiše härkä!

Hamara härkeä hamaroiimah,
 härkä vettä juomah,
 veši tulta sammuttamah,
 tuli kissoa soarimah,

kissa hiirtä syömäh,
 hiiri nuoroa puromah,
 nuora miestä sitomah,
 mies piilie katkoamah,
 piili hukkoa ampumah,
 hukka Tiittoa syömäh,
 Tiitta kaloa soamah,
 Tiital lapset virottih!

131. Sanni Samulinen

Rukajärvi, Suurijärvi

Läkši Tiitta kalan šoandih,
 mäni meän, mäni toizen,
 mäni kohta kolmannen.
 Tuli härgä vaštah.
 Hoi härgä, härgä,
 juo šie vezi!
 Härgä vett_ei juonut,
 Tiitta ei taloa šoanut,
 Tiitan lapšet nälgäh kuollah.

Läkši Tiitta kalan šoandih,
 mäni meän, mäni toizen,
 mäni kohta kolmannen.
 Tuli nuora vaštah.
 Hoi nuora nuora,
 šivo tuo härgä!
 Nuora härgöä ei šidot.
 Härgä vett_ei juonut,
 Tiitta ei kaloa šoanut,
 Tiitan lapšet nälgäh kuollah.

Läkši Tiitta kalan šoandih,
 mäni meän, mäni toizen,
 mäni kohta kolmannen.

Tuli hiiri vaštah.
 Hoi hiiri hiiri,
 leikka šie nuora!
 Hiiri nuoroa ei leikat,
 nuora härgöä ei šidot,
 härgä vett_ei juonut.
 Tiitta ei kaloa šoanut,
 Tiitan lapšet nälgäh kuollah.
 Läkši Tiitta kalan šoandih,
 mäni meän, mäni toizen,
 mäni kohta kolmannen.
 Tuli kirveš vaštah.
 Hoi kirveš kirveš,
 tapa šie härgä!
 Kirveš härgöä tappamah,
 hiiri nuoroa leikkoamah,
 nuora härgöä šidomah,
 härgä vettä juomah,
 Tiitta kaloa šoamah,
 Tiitan lapšet eloh peäštih!

132. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Hoi koira, koira - hauku sie šoiroa,
 šoiroa ei soanut ni kotih,
 šoiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.
 Hoi poalikka poalikka - lykkeä koiroa,
 koira ei hauku šoiroa,
 ei soanut šoiroa ni kotih,
 šoiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.
 Hoi tuli tuli - polta sie poalikka,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut šoiroa
 ei soat šoiroa ni kotih,
 šoiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi veśi veśi - sammuta tuli,
 tuli ei polttat poalikkoa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi härkä härkä - juo sie veśi,
 veśi ei tulta sammuttat,
 tuli ei polttat poalikkoa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi vittśa vittśa - kyte sie härkä,
 härk_ei vettä juonut,
 veśi ei tulta sammuttat,
 tuli ei polttat poalikkoa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi kirves kirves - leikkaa sie vittśa,
 vittś_ei kytket härkeä,
 härk_ei juonut vettä,
 veśi ei tulta sammuttat,
 tuli ei polttat poalikkoa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi kivi kivi - lyö sie kirves,
 kirves ei leikat vittśoa,
 vittś_ei kytket härkeä,
 härk_ei vettä juonut,
 veśi ei tulta sammuttat,

tuli ei polttat poalikkaa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi atra atra - murra sie kivi,
 kivi ei kirvestä lyönyt,
 kirves ei leikat vittšoa,
 vittšei kytket härkeä,
 härk_ei vettä juonut,
 veši ei tulta sammuttat,
 tuli ei polttat poalikkaa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi heponi heponi - riko sie atra,
 atra ei murtat kive,
 kivi ei lyönyt kirvestä,
 kirves ei leikat vittšoa,
 vittšei kytket härkeä,
 härk_ei vettä juonut,
 veši ei tulta sammuttat,
 tuli ei polttat poalikkaa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi kontie kontie - syö tämä heponi,
 heponi ei rikkot atraa,
 atra ei murtat kive,
 kivi ei lyönyt kirvestä,
 kirves ei leikat vittšoa,
 vittšei kytket härkeä,
 härk_ei vettä juonut,

veši ei tulta sammuttat,
 tuli ei polttat poalikkaa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Hoi mies mies - tapa sie kontie,
 kontie ei hevoišta syönyt,
 hepońi ei rikkot atraa,
 atra ei murtat kive,
 kivi ei lyönyt kirvestä,
 kirves ei leikat vittšoa,
 vittš_ei kytket härkeä,
 härk_ei vettä juonut,
 veši ei tulta sammuttat,
 tuli ei polttat poalikkaa,
 poalikka ei lykät koiroa,
 koira ei haukkut sóiroa,
 sóira ei soanut ní kotih,
 sóiral lapset nälkäh kuollah, hikoťih.

Mies tappo kontien,
 kontie söi hepośen,
 hepońi rikko atran,
 atra murti kiven,
 kivi löi kirvehen,
 kirves leikkai vitśan,
 vittśa kytki härän,
 härkä veij joi,
 veši tulen sammutti,
 tuli poltti poalikan,
 poalikka lykkäi koiran,
 koira haukku sóiran
 - a sóiral lapset ei nälkäh ní kuoltu kotih.

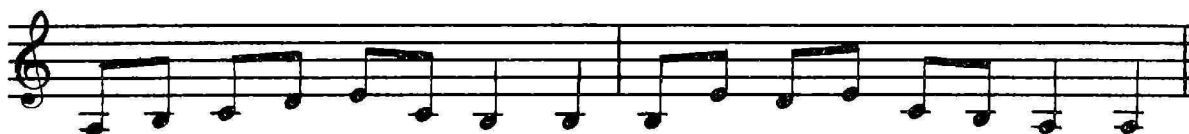
133. Anni Kontratjev

Vuokkiniemi

Laulam mie nyt lapsellaⁿⁱ,
soitan hoikkasormellaⁿⁱ.
Paiju pientä nukkumaha,
vakavai^{sta} paijumahan.

Lau - lam mie nyt lap - sel - la - ni, soi - tan hoikkasor - mel - la - ni,

Pai - ju pien - tä nuk - ku - ma - ha, va - ka - vai - ta pai - ju - ma - han.

134. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Miepä laulal lapsellaⁿⁱ,
soitan sittasormellaⁿⁱ;
mie siul laulal lampahakse,
panem paskan tunkijakse.

135. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Nouskoa nuoret nuhjomah,
kun ov vanha valvijella,
ikiloppu istumassa.

Sev verta siinä sanottih lapsie kun nossatettih.
Suovattahuomenessa kul lapsie nossatettih nin sanot -
tih jotta: "Nouskoaham pois" jotta: "Yks^{om} päivä
kum puuron silmä!"

136. Anni Pappiäni

Uhtua, Nurmilahti

Oli ennen onnimaäni,
 onnimaäniässä malokki,
 malokiässä maitopyörä,
 maitopyörässä pöpelö,
 pöpelössä pöytärikki,
 pöytärikiässä rimanto,
 rimannossa riässäinsorkka,
 riässäinsorkassa somikki
 somikiässä sormikinnas,
 sormikintahan kipelö,
 kipelössä kirjakansi,
 kirjakannessa kirikkö,
 kirikössä nuoret miehet,
 vielä ollah viinaj juomattomat,
 vielä_ollah naimattomat,
 punotah punaista köyttä,
 rautaköyttä rahnikoijah,
 millä meren sivuja situo,
 Kannallahta koakiästoä,
 jotta meri tyynenä piäsiä,
 Kannallaksi kaunehena.

137. Anna Piiksi

Vuokkiniemi , Tollonjoki

Oli ennen onnimaäni,
 onnimaäniässä malokki,
 malokiässä maitopyörä,
 maitopyörässä pöperö,
 pöperössä pöytärikko,
 pöytärikossa rimakko,
 rimakossa riässintšorppa,
 riässintšorpassa somikki,
 somikiässä sormikinnas,

sormikintahassa kirikkö,
 sielun kaikki nuoret miehet,
 nuoret miehet naimattomat,
 vielä viinaj juomattomat,
 punotah punaista köyttä,
 rautaköyttä rahvišsetah,
 meren siimoja silitelläh,
 Kannallasta kauñišsellah.

138. Kaťti Lesöni

Vuokkiniemi

Oli ennen onñimañni,
 onñimañnišša malokki,
 malokišš_oli maitopyörä,
 maitopyörässä pöpelö,
 pöpelössä pöyvärikki,
 pöyvärikiššä rimukki,
 rimukišša riššinsolki,
 riššinsoleessa solokki,
 solokišša sormikinnas,
 sormikintahassa kipura,
 kipurassa kirjakansi,
 kirjakannessa kirikkö,
 kirikössä nuoret miehet,
 vielä viinaj juomattomat,
 vielä naišen naimattomat,
 punotah punaista köyttä,
 rahñikoijah rautakantta,
 jotta meri tyynenä pišyiše,
 Kannallaksi kaunehena.

139. Aleksi Seppänen

Vuokkiniemi

Oli ennen onñimañni
 onñimañnišša maloki,

malokiśśa maitopyöra,
 maitopyörässä pöpelö,
 pöpelössä pöntärikki,
 pöntärikiśśä rimanto,
 rimannossa riśśintšorppa,
 riśśintšorpassa tšopikki,
 tšopikiśśa sormikinnas,
 sormikintahan kiperä,
 kiperässä kirjakansi,
 kirjakannessa kirikkö,
 kirikössä nuoretmiehet,
 nuoretmiehet naimattomat,
 vielä viinaj juomattomat,
 kapakassa käymättömät,
 punotah punaiśta köyttä,
 rautaköyttä rahnikoijah,
 jotta meri tyynenä piśyis,
 Kannallaksi kaunehena.

140. Iro Kallio

Vuokkiniemi, Pirttilahti

Olipa ennen onnimañni,
 onnimañniśśa malokki,
 malokiśśa maitopyöra,
 maitopyörässä pöpelö,
 pöpelössä riśśinkanta,
 riśśinkannassa rimanto,
 rimannoss_on kirjakansi,
 kirjakannessa kirikkö,
 kiriköss_on nuoret miehet,
 nuoret miehet naimattomat,
 vielä viinaj juomattomat,
 punotah punaiśta köyttä,

rautaköyttä rahnikoijah,
jotta meri tyynenä pişyişi,
Kannallaksi kaunehena.

141. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venejärvi

Oli ennen onnimmañni,
onnimmañništa maloke,
malokişsa maitopyöra,
maitopyörässä pöpelö,
pöpelössä pöñterikki,
pöñterikişsa rimanto,
rimannossa rişsinsorkka,
rişsinsorkassa kirikkö,
kirikössä nuoret miehet,
nuoret miehet naimattomat,
vielä viinaj juomattomat,
punutah punaišta köyttä,
rautaköyttä rahnişsetah,
sivotah meren sivuo,
Kannollahta koakişsetah,
meri tyynenä pişyiş,
Kannollaksi kaunehena.

142. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Olipa ennen onnimmañni,
onnimmañnişsa malokas,
malokişsa maitopyöra,
maitopyörässä pöpelö,
pöpelössä kirjakansi,
kirjakannessa kirikkö,

kiriköss on nuoret miehet,
 vielä ov viinaj juomattomat,
 vielä naisen naimattomat.

143. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Oli ennen onnimmañni,
 onnimmañništa marukki,
 marukišta maitopyöra,
 maitopyörästä pöpelö,
 pöpelöstä pöytärieska,
 pöytäriesasta rimikki,
 rimikišta riššinsolmu,
 riššinsolmusta somikki,
 somikišta sormikinnas,
 sormikintahan kiperä.

144. Tatjana Huotariini

Kontokki, Sappovaara

Oli ennen onnimmañni,
 onnimmañnišša matikka,
 matikassa maitopyöra,
 maitopyörässä pöpelö,
 pöpelössä pöytärišti,
 pöytäriššissä rimentö,
 rimennössä riššinsorkka,
 riššinsorkassa sotikka,
 sotikassa sormikinnas,
 sormikintahassa kiperö,
 kiperössä nuoret miehet,
 nuoret miehet naimattomat,
 vielä viinaj juomattomat,
 huuhotah hyö kultaköyttä,

rautaköyttä rahnikoijah,
 millä mertä situo,
 meri tyynenä pišyise,
 Kannallaksi kaunehena.

145. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Pappilam piijat vejellä tultih, ne ku hätäyty
 kuv vertä joki juoksou, korvoh korentoh murotettih
 siinä hätävyksiššäh. Siitä tultih ta sanottih papa-
 tiella; se kun hätäyty sielä leipie paištoasša, nil
 loi lapieh lattieh ta i leipäh liettieh! Tuli pappi
 kiriköstä, sanou "mi teilä on tullun?" Siitä ne toi-
 šet luvettih:

Oli ennen ukko akka,
 oli kirjava kanańi,
 muńi kirjavam munašen.
 Muna vieri hiilokseh.
 Ukko akka itkömäh,
 kanańi kakettamah,
 kynnykset kykettämäh,
 veräjäišet vierömäh,
 harakkaijan seipähäh
 häntäh halki!
 Varikselta varvas poikki!
 Joki vertä juoksomah!

- Pappi ku hätäyty löi kirjah kiukoah ta i riisuh
 kiukoah!

146. Nasti Huotarińi

Kontokki, Akonlahti

Oli ennen ukko akka,
 ukollakalla kanańi.
 Kana muńi munašen,

muna vieri hiilokseh.
 Ukko akka itkömäh,
 kanañi kakattamah,
 musta lehmä ammomah,
 Muurikki murajamah,
 veräjäišet vierömäh,
 musta koira haukkumah.
 Varikselta varvas poikki,
 harakalta häntä halki,
 poarmalla piikki persieh!

147. Anni Pappiñi

Uhtua, Nurmilahti

Sano akka starinoa:
 Saikkah miekkah,
 lynkäh leppäh,
 koverah koukkuh.

Mim pyy pyytäy,
 rassas roatau,
 vaivañi varastau,
 vassan alla peittäy.

Kuñinkas kuulou
 kuuvelta virssalta,
 seittšemeltä selkošelta,
 kaheksalta kankahalta,
 yheksän yli jovem peäh,
 kymmenen kyläm peäh.

148. Anna Piiksi

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Sanom mie soarnea:
 Saikkah miekkah,
 kilpeh koukkuh,
 koverah rautah

Mim pyy pyytäy,
 sen rahvas roatau,
 talompoikaíni takou,
 oravaiíni ottau,
 vaivaíni varastau.

149. Kaítti Lesoíni

Vuokkiniemi

Solovei saikkah leikkah,
 kilpeh koukkuh,
 koverah rautah.

Mim pyy pyytäy,
 ser rassas roatau,
 talompoikaíni takou,
 vaivaíni varastau,
 onnetoin ottau,
 vassan alla peittäy.

Kuíninkas kuulou
 kuuvella virssalla,
 seittšemellä selkošella,
 kaheksalla kankahalla,
 yheksillä yötulilla,
 kymmeíillä kytkysíillä.

150. Aleksi Seppänen

Vuokkiniemi

Sanom mie soarnea:
 Saikkah miekkah,
 kilpeh koukkuh,
 koverah rautah.

Mim pyy pyytäy,
 ser rassas roatau,
 talompoikaíni takou,

vaivañi varastau,
 onnetoin ottau,
 työntäy, tuultau,
 läpi leävän ikkunasta,
 mussal lehmäm persieh.

151. Tatjana Huotariñi

Kontokki, Sappovaara

Sanom mie soarnea:
 Saikkah miekkah,
 kilpeh koukkuh,
 koverah rautah.

Mim pyy pyytäy,
 ser rassas roatau,
 talompoikañi takou,
 vaivañi varastau,
 vassan alla peittäy.

Kuninkas kuulou
 kuuvelta virssalta,
 seittšemeltä selkošelta,
 kaheksalta karjammoalta.

Meren ämmä rönkyy,
 poikijah naittau,
 tyttärijäh antau,
 telekällä työntäy,
 lapiemella laskou
 Piiterim prihatšuilla,
 Moskovam molotšoilla.

152. Oksenie Salliñi

Kostamus

Sanon mie štarinoa:
 Saikkah miekkah,
 kilpeh koukkuh,

koverah rautah.

Mim pyy pyytäy
 ser rassas roatau
 talonpoikañi takou
 keihäs keittäy
 vassan alla peittäy.

153. Nasti Huotariñi

Kontokki, Akonlahti

´Tii ´tii ´tijaśen,
 va´ti ku´ti varpuśen,
 tšikkoñi tširkkuñi,
 varpuñi veikkoñi.

Mim pyy pyytäy,
 ser rassas roatau,
 talompoikañi takou,
 vaivañi varastau,
 vassan alla peittäy.

Kuñinkas kuulou
 kuuvelta virssalta,
 seittšemeltä selkośelta,
 kaheksalta karjammoalta,
 yheksältä yötulilta,
 kymmeñiltä kytkyśiltä.

154. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

´Tii ´tii ´tikampoika
 kylvi ´tiellä naurihin,
 tuli se pahañi paimempoika,
 söi sen ´tikan naurihin.
 ´Tikka se itkie ´tillittelöy,
 paha paimempoika vain naurelou.

155. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Souvamma Soro^hlah,
 pitkä matka Pero^hlah.
 Täti^s leipou isom pullan,
 vinkerpullal laivah.
 Ukko istu toolilla,
 keriy kultalankoa,
 sittasänkyssä makoau,
 likkoja alla, poikija peällä,
 raha^stola jähtymässä,
 porokattila kiehumassa.

156. Tatjana Torviini

Uhtua, Jyväskylä

Souvamma Soro^hlah,
 pitkä matk_{on} tätiläh.
 Täti meilä leivol leipeä,
 panou voita paksuh peällä.

Sou - vam - ma So - ro - lah, pit - kä matk on tä - ti - läh.

Tä - ti mei - lä lei - vol lei - peä, pa - nou voi - ta pak - suh peäl - lä.

157. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Souvamma Šoro'ah,
pitkä on matka tätiläh.
Heponi juossa helkyttäy
kirvesvarrem päivässä,
viis kuus viikossa.
Täti paištau paksul leivän,
panou paljov voita peällä,
kirppusen siallihoa.

158. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Souvamma Šoro'ah,
matkoamma manašterih.
Täti paištau paksul leivän,
panou paljo voita peällä,
kirppusen siallihoa.

159. Varvana Löytölä

Vuokkiniemi

Souvamma Šoro'ah,
pitk on matka tätiläh.
Täti leipou paksul leivän,
panou paljo voita peällä
- siitä antau niillä lapsilla.

160. Okahvie Mäkelä

Vuokkiniemi

Souvamma Šoro'ah,
pitk om matka tätiläh.
Täti paištau paksul leiväm
panou paljo voita peällä.

161. Moarie Karhunen

Suomussalmi, Kuivajärvi

Souvamma Šorol'ah,
pitkä om matka tätiläh.
Täti paištau paksur riesan,
panou paljo voita peällä,
kirppušen sijallihoa,
murušem muuta lihoa.

162. Oksenie Salliini

Kostamus

Souvamma Šorol'ah,
pitkä on matka tätiläh.
Täti paištau paksut leivät,
panou paljo voita peällä.

163. Sanni Samulinen

Rukajärvi, Suurijärvi

Šouvamma Sorol'ah,
pitkä matka tädiläh.
Tädi paistau pakšul leivän,
panou äijäv voida peällä.

164. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Souvamma jouvamma
ukkoŋi luokse uuteh lintah.
Ukkoŋ_anto uuvet kenkät,
ämmöŋi paŋi paklašet,
tšikkoŋi siŋisukkašet,
veikkoŋi vehnämöykkyšet,
toattoŋi tammellastušet,
mcamoŋi maitorieskašet.

165. Nasti Huotarińi

Kontokki, Akonlahti

Tuuvittelen lapsuttańi,
 souvattelem pienuttańi.
 Tule ukko oppimah,
 tuo lapsella koštinttšoa,
 tururuu, tararaa,
 ukkoláh ajamah,
 ukko loatíu kenkäšet,
 tšikko sińisukkašet,
 toatto tammenlastušen,
 moamo maitorieskašen.
 Täti paištu paksun leivän,
 panou paksuh voita peällä,
 soutau šoroláh,
 matkoau manašterih.

166. Nasti Huotarińi

Kontokki, Akonlahti

Tururuu, tararaa,
 ukkoláh ajamah,
 ruskiella ruunalla,
 valkiella varsalla,
 hepošella hirvišellä,
 kalahauvin karvašella
 vain ajoa karettelou!

167. Nasti Huotarińi

Kontokki, Akonlahti

- Hoi kokkolintuńi,
 hoi voakalintuńi,
 näitkö miun toattuo?

- Näin siun toattuo.
- Miśśä heän oli?
- Suurella linnalla
uuvella sillalla.
- Mitä heär roatau?
- Kamkoa koatau,
vehneä viilöy
vaskipeällä veittšisellä
nuorimmilla lapsillah.

168. Marina Takalo

Oulanka, Taavo

Souvamma soppeh,
airošet loppeh.
- Mitä sieltä tulou?
- Kivikalan poikašie.
Annappa akka tyttäres,
jos se on musta,
kyllä sem muila muiliu,
pelónaiíni pesöy,
rumentšaiíni rusottau,
kesäveši valottau.

Suurivoara surkie,
Kommakko on korkie,
alla veši valkie,
sielä kiiškišet kimatah,
ahvempoappošet pomatah,
kuorehuišet ne kuvetah.

Soutelemma joutelemma
joven suittši, järvem päittši,
ahvenen vattšojen alattši.

169. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Souvamma soppeh,
 aivot mäni loppeh;
 Korkievoara kompottau,
 Rukavoara rusottau,
 akkaveíi valottau.
 Kiiśkiśet sielä kimatah,
 ahvempompot pomatah.

Sielon:

puolikko puoloa,
 nellikkö niekloa,
 sata or rautanoakloa.

Morsiem moikattšu,
 keräpeä keikattšu,
 söi pötsim putruo,
 naśśakan noatíie,
 umpilammiv vettä lakkiu
 ta täyven aitan kapoa purou.

170. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Turu turu tulkoh,
 kotiväki kuulkoh:
 jo or rośvo karjassa!
 Karjakoira hirtettih,
 paimemparka tuomittih,
 musta härkä tapettih.

171. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Turu turu tulkoa,
 kotiväki kuulkoa:
 jo or rośvo karjassa!

Karjakoira hirtettih,
paimemparka tuomittih,
musta härkä tapettih!

172. Oksenie Salliini

Kostamus

Pippuli pappuli paimempoika,
aja lehmät kotih,
itše tule kivijä myöten,
jottet mäniš jokeh.

173. Nasti Huotariini

Kontokki, Akonlahti

Harittana harmoa pokko,
pane kyly lämmitä,
tšakka vettä kantamah,
lúfikka löylyö lykkeämäh,
Nastuo náperuo,
Palakoa pominai.

174. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Vaššelei variksen ampu,
toivo tetren soanehekse,
koppalan kopannehekse.
Meilä mettšo, teilä tetri,
koppala koko kylällä.

175. Oksenie Nykäni

Kontokki, Akonlahti

Ennein kum pienenä poikana juoksenneltih, nin
sanottih Vaššeleilla:

Vaššelei variksen ampu,
kesälinnun keikahutti,
toivo tetren soaleheksi,
koppalan kopanneheksi.

176. Oksenie Salliini

Kostamus

Vaššelei variksen ampu,
toivo tetren soanehes,
koppalan kopannehes.
Yritti - ni heän on variš!

177. Sanni Samulinen

Rukajärvi, Suurijärvi

Vaššelei variksen ambu,
toi kodih koppalan,
padah pandih - ka paškalindu!

178. Klaudia Miinin

Kontokki, Sappovaara

Huotar Hoskoñi,
kivikalām poikañi,
vettä voaralla vetäy,
kurikalla kulettau,
astivolla assuttau,
Iílan ikkunan alattši,

Il'lan tanhuom perättši.
 Siel'on nellä neitsyttä:
 Mekkerin Ta'uo,
 Poavilam Palakoa,
 Puluskan Ol'onoa.

179. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Turu turu tuperuo,
 teuhka-Joakko kiperyö,
 Va'sselei porukka,
 tersi me'na, lossatei kupi!

(Vanhat staruhhat sitä lauluo plätškyteltih.)

180. Vilho Jyrinoja

Kontokki, Akonlahti

Prau prau ve'l'empoika,
 anna miula soappoat,
 tinanenät, tinaperät,
 kaplukkakantašet,
 kaprehennahkašet!

181. Oksenie Salliini

Kostamus

Prau prau ve'l'empoika,
 tule miula miehellä,
 mie annan soappoat,
 tinanenät, tinaperät,
 ruskienahkašet,
 kaplukkakantašet.

Vet itettih niitä soappaita kun tuskoau jalkoja.
 Siitä vielä troasitettih: joko kriitšketäh, joko
 kriitšketäh, ta seišoantahisella voijettih.

182. Matró Sergejeva

Luvajärvi

Prau prau Plahveš'enjalla,
 viinańi šrokka virvoilla,
 kun en tulle virvoilla,
 pangoa sittoa keššelih,
 tulgoa milma ettšimäh.

183. Aleksi Seppänen

Vuokkiniemi

Virvana Varvana,
 elä käy kenkättä,
 elä suihka sussunatta,
 mie sanon Šoavalla,
 Šoava sanou Miikkulalla,
 Miikkula metšämpojalla,
 metšämpoika polvem poikki.

184. Sanni Samulinen

Rukajärvi, Suurijärvi

Lapšilla luvettih jotta nyt on puoli pyhää männyt:

Virvana, varvana,
 elä käy kengättä,
 elä harpi hattaratta,
 mie šanon Soavalla,
 Soava šanou Miikkulalla,
 Miikkula jalam poikki.

Edellisen selitykseksi: Joulua vastaan oli 6 viikon pyhitusaika eli paaston aika. Ensimmäinen paastopäivä oli Varvana. Silloin ei myöskään jauhettu eikä kehrätty. "Šen tähän ei kehrätty Varvanapäivänä: Varvana oli koadut kuoželin kera, oli

mitel lie kulkkuh pistät, da sih i kuoli, Varvana varttinähäššeh kuoli." Toinen paastopäivä oli Soava. Miikkula oli keskellä paaston aikaa, se puolitti paaston.

185. Oksenie Huovinen

Suomussalmi, Hietajärvi

Onnen tyttö ensimmäini,
 kaikki kankahat kutouve,
 kaikki rihmat kešreäyve,
 kaikki lapset tuuvittauve,
 lankavyyhet vyyhtelöyve,
 kaikki keitot keittelöyve,
 lämpöset lähettelöyve.
 Hyvä on tyttö ensimmäini,
 tyttärestä heät tulouve.

186. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Kissan laulu:

Hirsi korsi, marjav varsi,
 kakran kanta, ruumer ranta,
 olen korsi, ošran jyvä,
 kiukoalla on kirkkotieñi,
 uunin korvalla kotiñi;
 orašen on orrem peässä,
 palašeni parrem peässä,
 keppiñi kesellä ortta.

187. Oksenie Nykäni

Kontokki, Akonlahti

Ne Nykyttilässä sanottih kasilla:

Kiś kaś kaśiseñi,
 elä mäne Timoláh,
 Timol'assa tapetah:
 Huotari honkalla,
 Poahkomie poalikalla,
 Tero tervanattšurilla,
 O'leks'antra orašella.

(Sihi mäni kaikki Timolan talot: Huotari, Poahkomie,
 Tero, O'leks'antra.)

188. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Hiiri juoksi hirttä myöti,
 kärpäni pärettä myöti.

189. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Kevöällä käkie kukutettih:
 Kuku kultani kākōni,
 kuku kullat kulmiltas,
 hopijaiset huuliltas,
 viikonko olev villapeänä,
 kauvon kassan kantajana,
 ottšipaikan ottajana!
 Kuku ta_i sanoki prauta,
 kuolenko vain elän!

Sanottih jotta niin monta vuotta on miehellä mänömättä
 kuin monta kertoa käki kukkuu, jälestä sanomisen.

190. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

Käkie kukutettih kevöällä:
 Kuku käki kultarinta,
 hietarinta helkyttele!
 Kuku kullat kulmiltas,
 hopijaiset huuliltas,
 vieläkö olev viikov villapeänä,
 kauvon kassan kantajana,
 isäm penkin istujana,
 lautšampeäl lahottajana!

Kuim monta kertoa kukahtau niim monta vuotta on kuini miehen soau.

191. Mari Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Kukus kultani käkeni,
 helkyttele hietarinta,
 vieläkö olev viikov villapeänä,
 kauvon kassan kantajana!
 Kukus kullat kulmiltas,
 sinirihmat silmiltäs,
 hopijaiset huuliltas!
 Kuku kerta vuotta kohti,
 kuin pitältä tyttönä olen!

192. Palaka Ahtonen

Kontokki, Akonlahti

Kuku kultani käköni,
 kuku kullak kulmiltasi,
 hopijaiset huuliltasi,
 tinariskut rinnaltasi!

Vuotit viikon, vuota vielä,
kessit viikon, kessä vielä,
kuku niin monta kertoa
kuim monta vuotta neitšyssän.

193. Oksenie Sallińi

Kostamus

Kuku kultani kākōńi
helkyttele hietarinta,
kuku kullat kulmiltas,
hopijaiset huuliltas,
vieläkō olen viikon villapeänä,
kauvan kassan kantajana,
moamōńi leivän leipojana,
toattońi lautšal lahottajana!

194. Sanni Samulinen

Rukajärvi, Suurijärvi

Kuku kuku kągōzeńi,
kuku kuldarindazeńi,
kuku kullat kulmildaš,
šĩńilangat šilmildaš,
olengo viikon villapeänä,
kauvan kaššan kandajana!

Kāgi kun kerran kukahtanou, olet yhen vuuven
tyttōnā vielä.

195. Ulla Muistama

Kiestinki, Sohjanansuu

Peittošilla kun oltih, luvettih:

Kolo kolo koulu,
takareki taula,
viiš kuus karjoa,

sammakkomarjoa;
 ken ei ole peitossa,
 jeäkäh pois!

Kenen kohalla sattuu "pois", se jäi ettšimäh.

196. Tatjana Tikanoja

Uhtua, Jyväskylä

Ipetšikkä topetšikka,
 toupiu loupiu,
 ismerinä katerina,
 tiustari vom! - peäsöy pois!

197. Roope Takala

Uhtua, Alajärvi

Ipetšikkä topetšikka,
 toukel louken,
 viikev vaaken varvaskoukku,
 uuviškoukku - korentometten
 poikes!

Viimeäni jeäy hukaksi!

198. Alexi Seppänen

Vuokkiniemi

Peittošilla kun kišattih, luvettih, ken jäi akakse:

Ipetšikka topetšikka
 toupiu loukiu,
 Isterina Katerina,
 Tšiustari vom.
 Sies mies,
 mäne mies mettsäh,
 hakkoa puita,
 hampul luita,
 kirjava käsi,
 koukkusormi - pois!

199. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Meilä kišattih peittošillah. Kerävytäh pihalla ta yksi
lukou kaikkie, jotta kej jeäy sikše ettšijäkse:

Ipetšika, topetšika,
toupiu loupiu,
Ísverina Kačerina, tšiuštar vom!
Sies mies,
mäne mies mettsäh,
hakkoa puita,
hampul luita!

Se kehe lienöy se viimeñi sana tullun se peäsi peittoh.
Kej jäi viimekse se siit_ettšimäh.

200. Niija Pajuniemi

Kontokki, Akonlahti

Ipetikka topetikka,
toukul loukun,
kem mitä maata,
kultakaaka,
piilim paalin - mäne mettsäh!

201. Niija Pajuniemi

Kontokki, Akonlahti

Oškoma toškoma
toukul loukun,
kem mitä maata,
kultakaaka,
lippon tippon (~ pippon) - mäne pois!

202. Tatjana Tikanoja

Uhtua, Jyväskylä

Hyty hyty, mato mato,
 tšimpuri tšampuri,
 vietturi voatturi,
 tšiuustari vom! - peäsöy pois.

203. Jeli Huovinen

Suomussalmi, Hietajärvi

Hyty hyty, mato mato,
 tšimpura tšampora,
 vietora voatora,
 toroskan touppiu louppiu,
 Isverina Kaferina,
 siustari von!

204. Aleksi Seppänen

Vuokkiniemi

Ii mii Mikko-kulta,
 minne siulta,
 akka kuoli?
 Nai tästä,
 yksi peä - pois!

205. Aleksi Seppänen

Vuokkiniemi

Itten latten,
 vempeli vesten,
 kurtin murtin,
 reimun käpsy.

206. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Ittel latten,
 vemmel vestin,
 kurtim murtin,
 reimin käpsy.

"Käpsy" kehel lienöy tullun, se peäsi peittoh.

207. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Illeri valleri, esterroo,
 salapoo!
 Petter paimen tyköäh!

208. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Nippiś nappiś naulaštouli,
 meren kanam pienep pojat,
 mäntih herral latohon,
 huun kuun koukkuhun,
 huuti koiral loukkohon.

209. Iro Remsu

Vuokkiniemi, Tollonjoki

Ullun tullun tuppimah,
 josem para rištímäh.
 Uusi kuu, tammen kuu,
 Lekkervoaram portti poiś!

210. Jeli Huovinen

Suomussalmi, Hietajärvi

Kyläl lapset kun keräyty illoilla, kišoamah
 ruvetessa luvettih:

Ullun tullun tuppe jaa,
 jeeseli paaso rištímää,
 uusi kuu, tammikuu,
 Pekkerivoaram portti pois!
 Ta siitä peäsi pois.

211. Jeli Huovinen

Suomussalmi, Hietajärvi

Ölpänä pölpänä poiressaa,
 saala paala krieppiy,
 Toarie škoppiu,
 Peä-Petroovitsš, slinkuj jee,
 Trunka Vańka,
 viukau voukau,
 inniś moukau,
 ińnim pińnim pokku!

212. Sanni Samulinen

Rukajärvi, Suurijärvi

Tippie kizattih, luvettih ennen lähendöä:

Ykyzin, tukuzin,
 toruzin, moruzin,
 vieduri, voaduri,
 kanduri, manduri,
 douruška,
 tuppi, tippi!

- i lähtöy tavottamah.

213. Mari Kyyrönen

Vuokkiniemi, Venehjärvi

(1.) Tuussetška Heikkie,
 Tuussetška Ievoa,
 tavai kaksi paśšipuo.
 (2.) Paśšipo paśšipo palkoiśtas!

(3.) Poika soaha vaivoi'stas,
 kuutamaiset kulmilla,
 otavaiset olkapäillä,
 tähet harteilla,
 keät kulta'set kalvo'sista,
 jalat hopie'set polviloista soate.

Tätä lapset lauloivat vuorolauluna. Yksi lauloi
 (1):llä merkityn osan, ja toinen vastasi laulamalla:
 (2) Pa'ssipo pa'ssipo jne, jolloin taas ensimmäinen
 lauloi:(3) Poika soaha jne. Mutta jos toinen oli
 vaiti eikä vastannut mitään, lauloi ensimmäinen:

Sai'sit t'sitšiliusku'sie sikeitä,
 keärmehi'sie käskyläi'sie.

Vienalaisista lastenlauluista

Tämän kokoelman lastenlaulut eivät ole järjestelmällisesti kerättyjä; en ole kysellyt, tunnetaanko sitä tai tätä laulua. Vienan naiset ovat niitä muistutelleet mieleensä kysytyäni heiltä ohimennen, ilman johdattelua: Mitä lapsille ennen laulettiin? Ilmeisesti olen kuitenkin kysynyt tätä niin monilta, että kokoelman voi katsoa sisältävän useimmat kehtolaulutyypit, joilla on vuosisadan vaihteessa Vienan lapsia viihdytetty ja uneen uuvuteltu. Joukossa on sellaisiakin, jotka eivät alunperin ole lastenlauluja mutta joita kuitenkin tiedetään myös lapsille laulettuun tai luetun.

Kehdon ääressä istuu ja laulaa lapsen äiti - vai istuuko? Ei istunut Vienassa aina, ei edes useimmiten. Tavallisesti tuutijana oli isoäiti tai joku varttuneempi sisaruksista. Kun lapsi oli syntynyt ja äiti tuli kylystä käärö kainalossa, kumarsi hän anopille jalkaan ja pyysi: "Ala katsoa lasta!" Äidin oli mahdollisimman pian riennettävä ulkotöille, hänhän oli parhaassa iässä ja työkunnossa. Lastenhoito jäi anopin huoleksi. Suurperheessä, johon kuului useampia veljeksiä perheineen, ei anopilla suinkaan ollut helppoa, kun tuuditettavia saattoi yhtäaikaa olla enemmän kuin yksi. "Miepä tuutin lapsin kaksin" (n:ot 61-67) ei siis ollenkaan edellytä, että kätkyessä olisi kaksoset, vaan todennäköisesti mummo tuutii serkuksia ja tuntee totisesti tarvitsevansa avukseen sekä Jeesuksen että Neitsyt Marian, kun isommat lapset vielä ympärillä meiskaavat! Hyvin eloisan kuvauksen tällaisesta tilanteesta antoi vuokkiniemeläinen Okahvie Mäkelä muistellessaan omaa lapsuuttaan

ja "ämmöään". Tämä ämmö olikin ihailtavan kyvykäs hallitsemaan tilanteita sekä ylös- että alaspäin:

Aika jyräkkä oli pirtissä, kun 14 lastenlasta siinä telmi, mutta ämmö ei koskaan kieltänyt. Kolme pienintä makasi kehdoissansa, ja ämmö tuuditti. Teätä (= setä) oli hyvin ankara ja piiskasi ahkerasti lapsia. Kun vain sanottiin, että setä tulee, niin silloin syntyi hiljaisuus silmänräpäyksessä. Sedällä oli hyvin arvokas lasipääallinen ikoni seinällä. Sitä hän piti niin kuin silmäteräänsä. Kerran kun lapset oikein hyppivät, putosi ikoni seinältä jotta rämähti, ja lasi rikki! Lapset säikähtivät: "nyt teätä meät kaikki lyöy". Ämmö vain sanoi heille: "Elköö välittöät lapset, a paiško a elköä ni kellä mitä!" - Hän neuvoi lapsia kokoamaan lasinpalaset ja asettamaan ne paikoillensa hyvin, ja sitten ikoni nostettiin seinälle ja oltiin niin kuin ei mitään olisi tapahtunut.

Setä tuli kotiin illalla, risti silmät ovesta tultuansa - ei vielä huomannut mitään. Mutta syömään kun ruvettiin, risti silmänsä: "Höspoti isussa... - ken on opresan rikkon?" Ämmö sanoi: "No ken sen or rikkon - kolmie kätyttä kum pieksät ni kun seinät lekkuu ta ikkunat hyppiy ni opresatki seiniltä kirpuou!"

Teätä jos ois tietän nin se ois kaikki lyönyl lapset, kaikki nelätoista lasta. ("Vienen kansa muistelee" s. 534-535)

Joskus tuudittaja tuskastui perinpohjin hankalaan hoidettavaansa; sellainen ärtymys varmaan kuvastuu kehtolauluissa 134 ja 53. Kyllästyisestä kielii sekin laulumpätkä, jota muuan ämmö poikansa lasta soudatellessaan lauloi:

Tuuti tuuti tuusispeätä,
vierahav vasarapeätä!
(Tatjana Tikanoja, Uhtuan Jyväskylä)

Aina asiat eivät olleet niin hyvin, että olisi ollut isoäiti saatavilla lasta hoitamaan. Silloin äidin on täytynyt tehdä kahta työtä yhtäaikaa, kuten Suomussalmen Hietajärven Oksenie Huovisen laulusta

kuvastuu:

Aina meil on kiirehtä:
 yhellä jalalla rukkie polen,
 toisella tuuvin lasta,
 rukki se kesreäy lankoa
 ta lapsi vetäy unta.

Joskus taas äidin oli otettava lapsi mukaansa työmaalle, milloin heinänummelle tai kaskenperkuuseen, milloin marjametsään, milloin minnekin, jos ei ollut kotona ketään lapsen katsojaa. Pienokaiselle sidottiin äidin huivi kätkyeksi koivun oksaan, tai näreen ranka iskettiin viistoon maahan kätkytvivuksi, ja niin oli lapselle rakennettu "pelolle pesä, koivunoksalle koti, kankahalle kartano" (n:ot 26, 26). Vuokkiniemeläinen Mari Kyyrönen kertoi, että kun heinälle lähdettiin ja lapsi oli mukana vakassa, niin vakka sidottiin neljällä nuorasella lujasti koivun oksaan, ja siinä lapsi sai olla sananmukaisesti luonnon helmassa tuulen tuuditeltavana.

Ankeista lapsuudenenämyksistä on sukeutunut katkeranmakuinen pikku muistelu, joka vuokkiniemeläisen Iro Remsun sanelemana kuului:

Tuuvitti emonni milma
 vaivaässä kätkyvössä,
 orressa osattomassa.
 Yksöli lehmä moamollaani,
 senki söi susi kesällä.
 Miapä maijotta makaşin,
 kesävoitta kellittelin.

Entä millainen oli kätkyt, jossa Vienan lapsia tuuditeltiin? Seuraavan kuvauksen olen pannut kokoon niistä vastauksista, joita olen saanut, kun olen asiaa tiedustellut Iivana Ahtoselta (Kuhmon Rimpä),

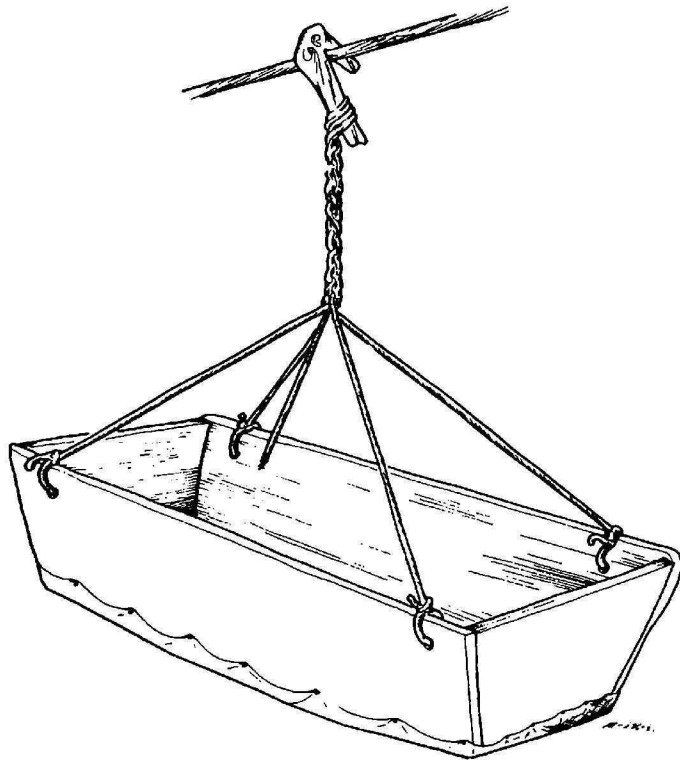
Iivana Karhuselta (Vuokinsalmi), Mari Kyyröseltä (Vuokkiniemi), Sanni Samuliselta (Rukajärven Suurijärvi) ja Alekski Seppäseltä (Vuokkiniemi).

Kätkyitä oli kolmenlaisia: "hiihnäkätty", "vipukätty" ja "jalkakätty". Vastasyntyntä lasta ei kuitenkaan pantu heti kätkyeen heilumaan, vaan ensin se sai makuusijakseen esim. vakkasen, joka muulla aikaa saattoi olla vaikkapa "lavohvakkana" (=hahtuvavakkana).

"Hiihnäkätty" on saanut nimensä siitä, että siinä on neljä "nuoraista hiihnoa" "vasussa" tai "koropassa" kiinni. Hihnät oli sidottu kattoon "pyöriessä orressa" olevaan rautaiseen koukkuun. Hiihnäkättyestä käytettiin myös nimitystä "orsikätty" (Vuokinsalmi). Kätkyessä oli vielä "jalkanuora", josta sitä jalalla "souvatettih"; toisella jalalla saattoi sitten vaikkapa rukkia polkea, ja kädet olivat koko ajan vapaina kehräämään tai tekemään mitä vain. Kätkyttä saattoi soudattaa myös hihnoista. Kätkyt oli tavallisesti tehty ohuesta laudasta, ja toisinaan se oli maalattukin. Oli myös päreistä "kudottuja" kätkyitä.

"Vipukätty" oli muuten hiihnäkättyen kaltainen, mutta hihnät oli sidottu lakeen eli kattoon kiinnitetyn koivuisen vivun - kuin reen aisan - ohuempaan päähän, ja siinä kätkyt "hensui" myös ylös ja alas.

Edellisiä myöhempi tulokas oli lattialla keinuva "jalkakätty". Sellaisia ilmestyi moneen karjalaistaloon jo vuosisadan vaihteessa. Iivana Ahtonen kertoi, että hänen kotonaan Kuhmon Rimmillä oli sekä "hiihnäkätty" että "jalkakätty". Joskus lapsi ei viihtynyt jalkakättyessä, kun usein "se tahtou vihata pienie lapsie jotta navan pullištou suureksi", ja silloin pienokainen pantiin hiihnäkättyeen, jossa se sai enemmän liikettä. "Jalkakätty" näyttää tulleen Vunaan Suomesta laukunkantajien ja suomalaisten puuseppien myötä. Niinpä kuopiolainen

Vipukätkyt Repolan Kolvaisjärven kylästä.
Piirtänyt 4.11.1941 Maikki Kyrkin. - Museovirasto.

puuseppä Santtu Vepsäläinen, jonka Olka-sisko oli naimisissa Jyväskylä-
dessa, nikkaroi Venehjärvessä, Vuokkiniemessä, Jyväskylässä ja Uu-
tuassa paitsi ovia, ikkunoita, tuoleja ja penkkejä myös jalkakätkyitä.

Kätkyessä oli lapsen alla tavallisesti "perinät" (= patja). Patjaan
pantiin "suoheinöä", "saraheinöä", mutta ei "moaheinöä", sillä "moa-
heinä madouduu", eikä myöskään olkea, koska olki ei kuulu eläville
ihmisille, vaan vainajille, kuten Sanni Samulinen sanoi. Vielä kätkyen
varustuksiin kuului höyhentyyny - linnunhöyhenistä ei ollut puutetta!
- , täkki "kattiena" ja "oli lapsella otjoaloaki (= vällyt) kattiena
vilulla seällä" (Aleksi Seppänen).

Lapsia soudatettiin kätkyessä yleensä kauan, vuosi jopa kaksikin.

Ne tottuivat soudantaan, niin että vieroittamiseksi piti joskus kätkyt piilottaa ja sanoa, että joku oli vienyt kätkyen, kertoi Mari Kyyrönen.

Edellä olevaa, usean eri karjalaisen kertomasta koottua selostusta kätkyistä täydentää Vuokkiniemen Kivijärven rajakylän oloja monipuolisesti kuvanneen Iivo Marttisen v:ltä 1901 oleva selvitys (Kansanroutousarkisto. E 61 s. 4-8), joka on syytä julkaista sellaisenaan:

Kun rosenttša (= lapsivuodevaimo) on ollut viikon päivät saunassa, jossa puapo (= lapsenpäästäjä) häntä hoitaa, ja naapurien vaimot kantavat hammasta (= lahjoja vastasyntyneelle), tuodaan sekä äiti että lapsi pirttiin ja lapsella aljetaan hommata kätyttä. Jos on talossa entuudestaan kätyt niin hyvä sekin, mutta jos ei, niin täytyy kätkyt tehdä.

Ennen olivat kätkyöt yleensä hiihna-kätkyitä, mutta nykyisin on jo paljon ruotšin kätkyitä. Ainoastaan hiihna-kätkyttä voi paikkakunnan varsinaisena kätkyen tyyppinä pitää, sillä se on yleisin ja vanhin. Hiihna-kätkyt on tehty siten, että kaksi kylkilautua on yhdistetty noin viidenkymmenen senttimetrin pituisilla piälauvoilla yhteen. Kylkilautojen alapuolella kummassakin päässä on pohjain kannatin kalikat, joiden päälle pannaan tavallisesti irtanaiset pohjalauvat. Sitten pannaan kätkyeen hiihnat jostakin ohuehkosta nuorasta. Hiihnat ovat noin 1,50 mtr pitkät ja yläpäästä yhdistetty yhteen ja päähän sidottu rautainen koukku, josta orteen riipustetaan. Myöskin hyvin paljon tavataan vielä puisia koukkuja, joita tehdään mutkalle kasvaneista koivun oksista y.m. Sitten pannaan kätkyöh - - jalkanuora josta kätyttä tuuvitetah. Jalkanuoraan tavallisesti vielä kääritään jotakin vaatetta, jotta ei tuuvittaissa jalka hiertäis. Vanhan kunnan kätkyön kylkilaudat päälautoihin olivat nidotut tuohilla, ja samallaisia kätkyitä vieläkin tavataan. Entisinä aikoina ei rautanauvoja ollut saatavissa. Tuohisarka ja vitsat saivat naulojen sijaa täyttää milloin jotakin täytyi yhteen liittää.

Ruotsin kätkyöissä ei ole hiihnoja, vaan sitä tuuvitetaan heilutamalla; siinä kun on jalakset. Muuten on kätkyt samanlainen kuin hiihna-kätkytkin. Jalakset ovat tämmöiset - - , ja niiden päälle kätkyt pannaan. Kuten sanottu, ei ennen tämmöisiä kätkyitä käytetty. Tämä kätkyt-malli on tullut epäilemättä Suomesta päin. Hyvin harvoin lasta vakašša tuuvitetah.

- . Lapsella luajitah šija kätkyöh siten että ensiksi pannaan alle pienet, esim. säkistä tehdyt perinät, joissa on heiniä sisällä tai uloskulunut tyyny. Sen päälle pannaan riepuja. Piän alla pannaan joko pieni potuška (= tyyny) tai sen puutteessa jokin mutkille käännetty vanha vaate. Siihen asetetaan lapsi kapaloituna ja kättieksi pannaan täkki tai muuta vaatetta. Perheissä, joissa ennen on ollut pieniä lapsia, on tavallisesti tallella kaikkia lapsen vaatteita: perinöitä, potuskoja, tääkiä, kapalovöitä j.n.e.

Lastenlaulujen kuulijakuntana oli vionalaisessa suurperheessä kaikenikäisiä lapsia. Kätkyessä makaava "vakahainen" tuskin tajuaa lauluista muuta kuin tutun äänen; hänelle riittäisi pelkkä "aa aa hui-saa", "tuuti tuuti", "luuli luuli" tai "paiju paiju". Varsinaiset kehtolaulut ovatkin useimmiten hyvin lyhyitä, vain pari säettä tai kolme-neljä. Vähän varttuneemmille lapsille, jotka opettelevat tai ovat jo oppineet puhumaan, tuottavat suurta huvia sanat sinänsä, erilaiset äänteet ja äänneyhtymät, ehkä alkusointu jne.; sanojen "merkitys" on useinkin toisarvoinen seikka, eivätkä he vielä pysty keskittymään yhtenäisen juonen seuraamiseen. Sellaiset viihdytyslaulut ja lorut kuin "Oli ennen onnimanni" tarjoavat tässä vaiheessa paljon huvia. Esim. leikinaloitulusuissa on muutamia sanastoltaan täysin käsittämättömiä, nähtävästi vastaavanlaisista venäläisistä luvuista vääntyneitä. Se, että leikkijöillä ei ole aavistusta sanojen merkityksestä, tehnee luvun vain suositummaksi.

Ketjutorut sellaiset kuin "Ken söi kesävoin" tai "Toariesen Moariesen" ovat taas omiaan kiinnostamaan hiukan varttuneempia lapsia - ja miksipä ei aikuisiakin. Ne ovat helposti mieleen painuvia, koska juoni aina etenee asiasta tai tapauksesta toiseen.

Vaikka tuudittaja kätkyen ääressä ajatteleekin huolekkaasti lapsen tulevaisuutta (72-78, 82, 83), eivät vionalaiset tuudittajat ole suosineet sellaisia synkän pessimistisiä kehtolauluja kuin esim. "Tuuti lasta Tuonelaan" (kokoelmassani ei yhtään kappaletta, SKVR:ssa kaksi lyhyttä, molemmat Akonlahden Sappovaarasta; n:ot I_3 1857 ja I_4 2317). Hieman alakuloisissa tunnelmissa liikkuu orvon lapsen tuudittaja kehtolaulussaan "Aa aa allini lasta" (7).

Lappi (22), Lapin meri (6) ja Lapin laulavat lapset (10, 20-13), tinarinnat (t. rekärinnat) (10, 21, 23) ja heinäkengät (20) mainitaan Vienan runoissa ja vertaillaan omia hyviä ruokia "kotapoikien" koviin kannikoihin ja karkeasyiseen hirvenlihaan.

Lastenlauluissa kuvastuvat kaikki perheen arkiset askareet ja muu elämänmeno. Isä istuu kodikkaasti kirvesvartta vuolemassa ja äiti keh-rää värttinällä. Ollaan paimenessa ja etsitään lehmiä; musta lehmä ammuu, koira haukkuu, kana munii ja kaakattaa; lehmät lypsetään ja maito kannetaan aittaan; härkä teurastetaan ja tehdään makkaroita häiksi; suutari ompelee kengät, jotta saadaan lähteä naimaan; pappia varten keitetään padassa huttua, pappi ristii lapsen; lapsi kerää lastuja ja poimii marjoja; leipää leivotaan ja pannaan paljon voita päälle; halkoja hakataan ja vedetään kotiin; kalaan lähdetään ja ollaan yötulilla; karhu tapetaan, variksia ammutaan; naurista kylvetään, heiniä vedetään; veneellä soudetaan ja ajaa körötetään hevosella, niin et-

tä kulkuset soivat; ukko tulee kylään ja tuo tuliaisia; vastavierailulle mennään ukkolaan tai tätilään, vieläpä matkataan manasteriinkin. Laukunkannossa kulkevaa isääkin muistetaan: hänet on nähnyt kokko lentäessään "suurella linnalla uudella sillalla", ja häntä odotetaan kotiin.

Eläimet, jotka jokainen lapsi tuntee erityisesti ystävikseen, esiintyvät lastenlauluissa aina kontiosta paarmaan asti. Tapaamme tutut kotieläimet sekä metsäneläimet, linnut ja kalat, sisiliskot, käärmeet, lutikat - kaikki. Suosituimpia ovat hevonen, lehmä ja härkä, kissa, koira ja hiiri, jotka kaikki asustavat kotinurkilla. Lammass (t. uuhi) on samoin mukana, mutta kanaa, kukkoa ja sikaa ei Vienassa pidetty kotieläiminä, ja ne ovat lauluissakin harvoin esillä. Lintuja mainitaan parikymmentä : varis, harakka ja varpunen ovat johdossa, mutta käellä on arvostettu tehtävänsä ennustajalintuna. Teeri, metso, koppelo ja pyy ovat tärkeässä asemassa ruokalintuina, mutta juhlaalista joutsenta ei näissä pikku väen lauluissa näy. Sudet, karhut, ketut, hirvet, oravat ovat mukana, ja tietysti ahkeraan kalastavien vienalaisten lauluissa on sijansa lohella, siialla, hauella, ahvenella, matikalla, jopa pienellä kiiskelläkin.

Vienalaisilta talteen saadun perinteen, henkisen ja aineellisen, alkuperää ja kehitystä selvitettäessä on pidettävä mielessä rajantakaisen, siis suomalaisen, vaikutuksen mahdollisuus. Näin myös tutkittaessa lastenlauluja. En syvenny siihen, mikä osuus suomalaisilla on ollut eräiden karjalaiskylien syntyyn, puutun vain niihin jatkuviin kosketuksiin, joita karjalaisilla on ollut suomalaisiin.

Kosketuksista epäilemättä tärkein on ollut suurisuuntaiseksi kehit-

tynyt laukkukauppa, johon kymmenien karjalaiskylien enimmät miehet (usein aivan poikavuosista lähtien) ottivat osaa. Tämä laukkukauppa merkitsi monelle noin puolen vuoden Suomessa oloa vuosittain (lokakuusta kevääseen). Mutta oli myös lyhytaikaisempia Suomen matkoja: käynnit markkinoilla, tervan viennissä, kaupassa, lääkärissä jne.

Erikseen on vielä mainittava Karjalaan asettuneet suomalaiset. Kun näistä on kirjallisuudessa hyvin vähän mainintoja, sopinee tästä kosketusten lajista esittää yksityiskohtaisempia tietoja Vienasta, eritoten siksi, että eräät lastenlaulut ovat nähtävästi tulleet juuri suomalaisten mukana Vienaan.

Karjalan nuoret miehet toivat joskus kauppamatkoiltaan suomalaisen nuorikon tullessaan. Tästä on tietoja monista Karjalan kylistä. Seuraavassa luettelen kuulemiani tapauksia Vienan puolelta.

Vuokkiniemen kirkonkylässä eli "pokośśalla" oli useitakin Suomesta otettuja vaimoja. Sananparsi "ennein pokośśam puilla männäh kuin mettšäkyläm miehillä" hiukan vihjaa, kuinka paljon Vuokkiniemen k i r k o n k y l ä l l ä oli vetovoimaa avioliittomarkkinoilla ainakin karjalaistytöjen keskuudessa. Alekski ja Santra Seppänen, molemmat Vuokkiniemen pokostalta, muistivat yhdellä istumalla 10 suomalaista aviovaimoa Vuokkiniemen kirkonkylästä: 1) "Toavitaiśen Huotín naiíni" oli Susanna Jaakontyttö Lapualta. Huotin sukunimi oli Remsu, ja perhe eli Vuokkiniemen "Rempsulampeässä". Susanna oli muuten kesällä 1968 Vuokkiniemessä haastattelemaní "Perukan Annin" eli "Pitämperän Annin" (synt. 1891) äiti. 2) Edellä mainitun Annin veli Toavitaiíni Iivana (asui myös Rempsulanpäässä) oli nainut Peräseinäjoelta Elinan, joka lapsineen nyt elää Ruotsissa. Iivanan talo si-

jaitsi "sillan peässä", mistä johtui sen nimi "Sillampeä"; Elina onkin leskenä ottanut sukunimekseen Sillanpään. 3) Kaskon Sahharein akka Susanna, joka oli Härmästä, kuuluisan tappelijan Härmän Jussin serkku. 4) Toskan l. Toskasen Ijohvan (sukunimi Mäkelä) vaimo Aliisa, eli Kaskolassa. 5) "Konaskan akka Anni". Anni oli ollut orpo, "armotoin", tuotu Suomussalmesta Jyväskyläseen, jossa sitten tapasi sinne paimeneksi tulleen Konaska Remsun. Konaskan asunto oli Vuokkiniemen rannassa "pikkaraini mökkiraiska", jossa "miehet korttie pelasi ta Konaskan akka kahvie keitti ta vielä spouvasi miehillä; sillä hyö (= Konaskan perhe) eletti." 6) "Mikkolan l. Mikkošen Ontrein naini" Sanna oli Jurvasta; Ontrein sukunimi oli Tenisov, "kesellä kylää eletti". 7) "Jehrimän Huotin Teppanan naini" Tilta oli kotoisin Isostakyröstä. Sukunimi oli Remsu; sen he Suomeen v. 1944 siirryttyään muuttivat Väinöläksi. 8) "Lippošen Iivanan naini" Lammaisjärvellä, "Suomeh kuoli". 9) "Vanhalan Platimein naini" Staava oli Övermarkista, äidinkieleltään ruotsalainen, mutta sanottiin hänen oppineen karjalan puhtaammin kuin suomenkieliset vaimot; sukunimi Remsu. 10) "Lippošen vanha akka", "akka oli jo kuollun kum peäsin muistajakse", sanoi Santra Seppänen.

Edellisiin lisäsi Vuokkiniemessä vuosina 1903-1944 asunut Mari Kyyrönen vielä kaksi, nimittäin Nekkalan Ontrein naisen, joka oli ollut kotoisin Etelä-Pohjanmaalta ja elänyt Vuokkiniemen Nekkelassa, sekä Kaskolan kylänosasta "Tropin akan" eli "Trohkiman akan".

Vuokkiniemen Venehjärven kylässä oli Kauhavalta tullut Lesosen Matin vaimo, joka myöhemmällä iällään oli puolisokea ("silmät kuin tarvom-porkat, etkö neä!", kiusasivat häntä pojanlapset). Matin poikia muu-

ten olivat hyväksi muistajaksi tunnettu Vihtoori Lesoñi ja I.K.Inhan ja Kusti Karjalaisen vuoden 1894 matkan avustaja Varahvontto Lesoñi.

Uhtuan Jyväskylähdessä, jossa vielä 1930-luvulla oli 73 taloa, oli Tatjana Tikanojan muistaman mukaan ainakin kuusi Suomesta otettua emäntää: Akima Kennijevin vaimo Liisa (elivät "Voaralla"), Pappisen Oleksin vaimo Olka Vepsäläinen (Olkan veli Santtu Vepsäläinen kulki Vienan kylissä nikkaroimassa), Romanaisen Vasselein vaimo Moarie (hänen luonaan asuivat Kusti Karjalainen ja I.K.Inha tunnetulla Vienan matkallaan kesällä 1894), Venahon (? Kirilän) (sukujaan Pappisia) vaimo Kaisa, Torvisen Mikon vaimo Manta Hongonjoelta (asuivat Jyväskylähdessä "Tupalassa"), Aliipein vaimo Soinista.

Uhtuan Alajärvässä oli Riiko Miheijevillä vaimo Raumalta, Mari-niminen; hän piti kylän lapsille jonkinlaista kouluakin (eräiden muidenkin Suomesta naitujen vaimojen kerrotaan opettaneen lapsia lukemaan). Riiko liikkui kauan kauppamiehenä Suomessa ja perusti ensin kodinkin Suomeen.

Kostamuksen Kenttjärvässä oli Suomesta otettu vaimo ainakin kahdella veljeksellä, Onissima ja Riiko Panhilovilla; kummankin vaimo oli Iisalmesta. Varmaankin näitä vaimoja tarkoittaa I.K.Inha kertoessaan Vienan matkansa. (v. 1894) eräästä vaiheesta: "Kenttjärvässä olivat kortteeritaloni molemmat emännät kotoisin Suomesta, vieläpä Sydän-Savosta. Karjalaiset miehet naiivat suomalaisia emäntiä, jotka rajan taa tultuaan enimmäkseen muuttavat uskontoaan." ("Kalevalan laulumailta", 2. painos, s. 83)

Vaikka useiden Suomen puolen miesten muistetaan kierrelleen Vienan kylissä erilaisissa ansiotöissä (räätälin- ja puusepäntöissä, paimenessa, uitolla), niin perin harvan tiedetään asettuneen rajanta-

kaiseen Karjalaan vakituisesti asumaan. Karjalaiset kertojani ovat kuitenkin muistaneet seuraavat tapaukset:

Kuhmolainen Antti Kovalainen, jota lähtömaansa perusteella kutsuttiinkin "Ruottsi-Antiksi", tuli paimeneksi Uhtuan Jyvälahteen, naisieltä Venahon tytön Okahvien (jonka äiti oli suomalainen, Kaisa) ja jäi Jyvälahteen elämään. Antti oli kylässä tunnettu taitavaksi teuras-tajaksi; sitä vain ihmeteltiin, että hän otti talteen pikkuvasikan li-hat ja eläinten veren (leipoi siitä leipiä ja paistoi lättyjä), kun taas karjalaiset olivat tottuneet heittämään pikkuvasikan ruhot tun-kiolle ja veren laskemaan maahan.

Latvajärven Vasonvaarassa oli kaksi suomalaista kotivävyä, Heikki ja Olli, jotka kumpikin olivat menneet leskelle. Heikki ei mennyt vihille, asui muuten vain leskensä luona. Olli taas paimenessa "kävellä käpsyt-ti" mm. Venehjärven Huuhtiniemessä ja Niskalassa (Mari Kyyrösen syntymä-kodissa). Vaikka oli yksisilmäinen, hän teki hyviä haravia ja viikate-varsia sekä pahkakuppeja ruoka-astioiksi.

Vuokkiniemen Venehjärveen taas oli asettunut laulujen laatijana mai-netta saavuttanut "Liikais-Matti". Hän oli lähtöisin Oulusta ja oli ot-tanut vaimokseen Hilipän Outin Latvajärvestä. "Liikais-Matista" ja hä-nen lauluistaan ks. "Vienan kansa muistelee" s. 59-60 ja "Polku sammui" s. 251, 259.

Vuokkiniemessä oli suomalainen "Kolo-Olli", nikkarimies, joka kerto-jani Mari Kyyrösen kotiin Venehjärven Niskalaan laati niin suuren am-meen, että se oli koottava sarajalla.

Vuokkiniemessä oli kokonaan suomalainen perhekin, "Pyykköis-Matti pereheh keralla". Matti kääntyi ortodoksiseen uskoon. Elosijaksi hänen

joukolleen oli annettu Lammaisjärven Riihiniemi. Matin "tyttäret oli kaunehie, kaikki kelpási miehellä", muisteli Mari Kyyrönen.

Tietoja suomalaisten, etenkin naisten muuttamisesta Vienaan on saatavissa muualtakin kuin tässä mainituista Vuokkiniemen, Uhtuan ja Kostamuksen kylistä, mutta jo edellä olevat hajahuomiot riittänevät osoittamaan, että suomalaisen perinteen kulkeutuminen Vienaan on ollut mahdollista tätäkin tietä.

Esim. Mari Kyyrösen runon "Tui tui tupakkirullaa" (79) kielessä on piirteitä, jotka viittaavat runon tulleen Suomesta. Sellaisia ovat mm. neuloa, joka tässä (samoin Iro Remsun toisinnossa, n:o 80) on sekä asultaan että merkitykseltään epäkarjalainen (Vienassahan suutari ompe-lou, ei neulo eikä myöskään nieklo), luokki (pro vemmel). Outoja muotoja ovat mulla (pro miula), mustat (pro mussat). Nimi Kiiminkän kirkko mahdollisesti antaa vihjeen, mistä päin Suomea kyseinen tuutulau-lu on Vienan Vuokkiniemeen kulkeutunut. - Johtuu tässä mieleen, että Vuokkiniemen Tšenassa elänyt maineikas Kettuini Petri oli nainut juuri Kiimingin pitäjästä (Elias Lönnrotin matkat I s. 175).

Selvästi Suomeen paikannettavissa ovat myös oulankalaisen Marina Takalon "Tillimpoo, tillimpoo, papil lesen lehmänkellot" -runon (30) nimet: Ruvajärvi, Tavajärvi, Vatajärvi ja Sovajärvi, jotka kaikki ovat järviä Oulangan Suomen-puoleisen naapurikunnan Kuusamon alueella (Ruvajärvi = Kuusamon Rukajärvi). Laajalti Suomessa tunnetun runon aihe-lmaan on siis Kuusamossa pantu kotoiset paikannimet, ja tällaisena toisintona se on kulkenut yli valtakunnan rajankin. - Kyseisen runon muissakin toisunnoissa (31-33) on epäkarjalaisuuksia, nim. Mari Kyy-rösen muistamassa katkelmassa "Kivijärven kirkonkellot, lukkari Lumi-

kin kellot, Suonijärven sonninkellot" ja Nasti Huotarisen sekä sanelemassa että laulamassa toisinnossa lisäksi "papi leskel lehmänkellot" (pro lesen).

Vienassa suosittu "Tuuti tuuti tuomarikse, kiiku kirjan kantajakse" (73-78) on sanastoltaan myös niin suomalainen, että jo sen perusteella täytyy olettaa runon tulleen Suomen puolelta. Samaa on sanottava Marina Takalon laulusta n:o 7 "Aa aa allini lasta, pikku linnun poikoa, ei ole isöä eikö ole äitiä, kuka sua raukkoa hoitelou" jne.

Suomalaista vaikutusta on kokoelman vienalaisten lastenlaulujen kielessä muuallakin, esim. Oulangan Marina Takalolla: "olutviinoja osettih" (pro osettih; n:o 6), "Missä häkkö? - Iskettih" (pro isettih; n:o 99), "kylvi tiellä naurihin, - - paha paimempoika vain naurelou" (pro nakrehen, nakrelou; n:o 154), Kiestingin Ulla Muistamalla: "kivišillä kirkkomailla, puurokattila käjessä" (pro kirikkömailla, putrokattila keässä; n:o 35), "Tätiš leipou isom pullan" (n:o 155; enimmäisissä saman runon toisinnossa "paištau paksul leivän"), "likkoja alla, poikija peällä" (pro tyttö l. neitsyt; n:o 155), Vuokkiniemen Mari Kyyrösellä: veätessäsä varttinätä (pro veätessäh; n:o 22), "sočilaišem peäsomina" (pro sočilahan t. saltatan; n:o 86), Vuokkiniemen Outi Lipkinällä: "oluvelta ohrašelta" (pro ošrašelta; n:o 23), Kontokin Akonlahden Nasti Huotariselta: "Elä itke ilman syytä" (pro ite; n:o 44), "kaupunkišša kaklustoina (pro linnassa; n:o 89), Palaka Ahtosella: konjunktio ja (pro ta; n:ot 18 ja 29); "missä sull om pesä" (pro siula; n:o 28). Edellisen tapaiset suomalaisuudet eivät vielä riitä t o d i s t a m a a n koko runon Suomen-lähtöisyyttä. Esim. Marina Takalon ja Palaka Ahtosen laulujen epäkarjalaisuudet

ovat helposti ymmärrettäviä; kun kummankin vapaaseen puheeseen suomen kieli on vuosikymmenien kuluessa jo ehtinyt suuresti vaikuttaa, ei perinteisen runouden kielikään ole kokonaan voinut jäädä tuon suomalaistumisprosessin ulkopuolelle.

Vaikka runojen alkuperää eivät suorastaan ratkaise henkilönnimet - nehän voidaan runon omaksunnan yhteydessä korvata kotoisilla nimillä - , niin kannattaa kuitenkin huomauttaa siitä, että kokoelman toisintojen henkilönnimet ovat yleensä karjalaisasuisia: Huotari (178, 187), Ibu (104), Ií'la (178), Iuta (122, 123), Jiesus (61-67), Káterina (198, 199, 203), Miikkula (183), (Neitšyt) Moarie (8, 61-66, 99, 102, 114), Nasto (173), Okku (117), Oléks'antra (187), Olóna (178), Palaka (173, 178), Poahkomie (187), Prokko (118-128), Riiko (57), Simana (61, 96-98), Soava (183, 184), Sohja (80), Ta'no (178), Tero (187), Tiitta (121, 129-131), Toarie (99, 211), Tru'uka (211), Va'uka (211), Varvana (183,184), Va'sselei (174-177, 179). Suomesta kulkeutuneita nimimuotoja on vain vähän:"Iitami, Aatami" (Pikisalmen t. Mikisalmen suutari; 79, 80), Martti ("Miu mau Martin kello(t)"; 31-33), Joakko (179), Mikko (204) sekä Heikki ja Ieva (213); kahden viimeksi mainitun nimen mukaan tulo johtuu siitä, että vuorolaulun esittäjä Mari Kyyrönen sijoitti laulun henkilönnimiksi poikansa ja miniänsä nimet.

Lastenlauluissa kuten muunkinlaisissa kansanrunoissa esiintyy horjuntaa paikannimien käytössä, etenkin jos nimen tarkoite on päässyt hämärtyneään. Esim. nimi Kannanlahti, karjalaksi Kannallaksi, jota tavataan Onnimanni-runossa (136-144), on viidessä toisinnossa Kan-

nallaksi, mutta kerran Kannollaksi; sen partitiivimuotoja ovat Kannallahta (136), Kannollahta (141) ja Kannallasta (137). "Tupakkirullan" kahdesta muistiinpanosta toisessa on "Pikisalmen suutari" (79), toisessa "Mikisalmen suutari" (80).

Vienalaisten kehtolaulujen kielelle ovat luonteenomaisia kuvailevat sanat, esim. "kiiškit kimatah, ahvempoakut poratah" (34), "lypsi lehmäl lyörötteli, kanto maijon koarotteli" (114), muut kuvailmaukset, esim. lasta tarkoittavat pienoíni, pienut, pikkaraiíni, vakahaiíni, vakavaiíni, ja hellittelymuodosteet, esim. kissa = kiku, kikki, lapsi = lapsoíni, lapsut. Edelleen voi panna merkille sen, että pukekielessä vähäkäyttöisten kaasusten, abessiivin, komitatiivin ja prolatiivin, käyttötaajuus on lastenlauluissa suhteellisen suuri.

Näytteeksi sanellun ja laulettun runon tyypillisistä eroista olen ottanut mukaan muutamia esimerkkejä, joissa sama henkilö esittää runon sanellen ja laulaen. Näitä on Marina Takalolta n:ot 92 ja 93 sekä Nasti Huotariselta n:ot 13, 14 ja 15, 32 ja 33, 50 ja 51, 65 ja 66, 115 ja 116.

Lastenlaulujen esittäjät

Palaka Ievantytty Ahtonen, o.s. Arttemjev, synt. 6.5.1909 Kontokin kunnan Akonlahden Tetriniemessä, tullut Suomeen 1922, elää Kuhmon Vartiuskylän Ala-Rimmillä Iivana Ahtosen vaimona. - Äänitteistä litteroitu n:ot 4, 18, 28, 192 (24.6.1972; SKNA 10165). Kuullut laulut äidiltään.

Moarie Bogdanov l. Mikun Moarie, synt. 22.7.1860 Kontokin kunnan Akonlahden Vornanniemessä, miehellä Akonlahden Sappovaarassa. Tullut 1. maailmansodan jälkeen Suomeen, jossa viimeksi eli Kajaanin Teppanassa. Kuoli 12.10.1960 sadan vuoden ikäisenä. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 52, 83, 88, 110, 117 (27.7.1954).

Marina Vasiljevna Fomina, synt. 1895 Rukajärven Tiikšissä, muutti Rukajärven Pogostalle 1918, mistä lähtien elänyt siellä. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 127 (2.9.1972).

Nastassie (Nasti) Sirkeintytty Huotariini, myöh. Aittavaara, synt. 25.6.1885 Kontokin Akonlahdessa. Asumut Suomessa v:sta 1922 lähtien, viimeksi Kuhmossa. Elämäkerrasta ks. Kalevalaseuran vuosikirja 48/1968 s. 378-388. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 13, 14, 32, 50, 59, 95, 97, 125, 143, 153 (24. - 25.6.1953); 132 (21.-23.9.1956); 115 (9.9.1964); äänitteistä litteroitu n:ot 15, 33, 51, 65, 72, 89, 94, 116, 167 (9.9.1964; SKNA 3729); saatu Sanni Jyrinojan kautta ja tarkistettu Nasti Huotarisen kanssa n:ot 44, 58, 66, 102, 146, 165, 166, 173.

Tatjana Hilipäntytty Huotariini, o.s. Huotariini, synt. 14.1.1895 Kontokin kunnan Akonlahden Sappovaarassa, asuu Uhtuan Likopäässä. Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s. 300-301. - Numerot 16, 19, 29, 60, 67, 78, 103, 126, 144, 151 litteroitu Väinö Kaukosen 5.7.1968 tekemistä äänitteistä (SKNA 7598), n:o 130 äänitteen ja sanelun mukaan kirjoitettu (5.7.1968).

Jeli Matintytty Huovinen, synt. 1891 Vuokkiniemen Kivijärvässä, muutti 1906 Parikkalaan, avioitui 1911 Suomussalmen Hietajärveen Riiko Ohvonpoika Huovisen kanssa, elää Hietajärvässä. - Sanelun mukaan kirjoin-

tettu n:ot 49, 203, 210, 211 (10.8.1967).

Oksenie Poavilantytty Huovinen, synt. 15.1.1887 Kontokin kunnan Niskajärvessä, v:sta 1904 Iivana Ohvonpoika Huovisen vaimona Suomussalmen Hietajärvessä; elää Hietajärvessä. - Numerot 40, 77, 185 kirjoitettu 8.8.1967 hänen Hietajärvessä asuvan poikansa Jussi Huovisen sanelun mukaan.

Fedosja (Fedó) Petrovna Iljina, o.s. Nikitina, synt. 19.5.1898 Rukajärven Ondarvessa, jossa elää. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 128 (6.9.1972).

Vilho Jyrinoja 1. Jehrimäini Vaššelei, synt. 25.12.1901 Kontokin kunnan Akonlahden Kuikalla, muutti Suomeen 1922 ja 1948 edelleen Ruotsiin, kuoli 15.10.1956. Elämäkerrasta ks. "Akonlahden arkea ja juhlaa" s. 221-252. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 180.

Kristiina Iivanantytty Kalaktjonova, aikaisemmin Lesöni, synt. Vuokkiniemen Ponkalahdessa 15.7.1892, asunut v:sta 1933 Uhtuassa. Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s. 236. - Äänitteestä litteroitu n:o 12 (15.7.1968; SKNA 7563).

Anni Ontrontytty Kallio (Jaakkola), synt. 1904 Vuokkiniemen Pirttilahdessa, elää Uhtuassa. - Numero 55 litteroitu Väinö Kaukosen 4.7.1968 tekemästä äänitteestä (SKNA 7596).

Iro Petrovna Kallio, synt. 1910 Vuokkiniemen Pirttilahdessa, elää Uhtuassa. - Numero 140 litteroitu Väinö Kaukosen 14.7.1968 tekemästä äänitteestä (SKNA 7623).

Iivana Karhunen, synt. 7.1.1891 Kontokin Vuokinsalmessa, elänyt v:sta 1922 Juuan Ahmovaarassa. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 27 (22.6.1972).

Moarie Huotarintytty Karhunen, o.s. Huovinen, synt. 16.11.1893 Suomussalmen Kuivajärvessä, jossa elää. Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s. 272. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 161.

Anni Ivanovna Kontratjev, myöh. Nikitin, synt. 1902 Vuokkiniemen Pie-sunkissa, asuu Uhtuassa. - Numerot 48, 133 litteroitu Väinö Kaukosen 4.7.1968 tekemistä äänitteistä (SKNA 7596).

Nastassie Terentjevna Krehanova, o.s. Gužijeva, synt. 14.1.1910 Tun-
kuan Kompakassa, elää Rukajärven Pogostalla. - Sanelun mukaan kirjoit-
tettu n:o 105 (3.9.1972).

Mari Jehhimäntyttö Kyyrönen, o.s. Lesoⁿⁱ, synt. Vuokkiniemen Veneh-
järvässä 1883, miehellä Vuokkiniemen kirkonkylässä 1903-1944. Asuu poi-
kansa Heikin luona Paltamon Mieslahdessa. Elämäkerrasta ks. Kalevala-
seuran vuosikirja 46/1966 s. 96-135. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot
1, 20, 22, 26, 37, 47, 79, 141, 190 (28.5.-4.6.1951); 56, 68, 69, 96,
107, 170, 179 (17.-22.6.1952); 31, 39, 73, 100, 113 (26.6.1972); äänit-
teistä litteroitu n:ot 86 (8.7.1951), 38, 42, 46, 62 (7.9.1964; SKNA
3500); Heikki Kyyrösen kautta saatu n:ot 186 ja 213.

Kattⁱ Vasseleintyttö Lesoⁿⁱ, synt. 1898, elää Vuokkiniemen Sepännie-
mellä. - Numerot 120, 138, 149 litteroitu Väinö Kaukosen 12.7.1968 te-
kemistä äänitteistä (SKNA 7621).

Outi Iivanantyttö Lipkinä, o.s. Levaⁿⁱ, synt. 14.3.1878 Vuokkiniemen
kirkonkylässä, jossa elää. Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s.
181-182. - Äänitteistä litteroitu n:ot 23, 76, 123 (12.7.1968; SKNA
7554).

Varvana Aheintyttö Löytölä, aikaisemmin Ivanov, synt. Vuokkiniemessä
28.12.1896, Orttosen Vaselin vaimona Pirttilahdessa, tuli Suomeen 1944,
siirtyi Ruotsiin, josta palasi 1961 Pirttilahteen. Kuollut syksyllä
1968. - Äänitteestä litteroitu n:o 159 (13.7.1968; SKNA 7560).

Anni Jyrintyttö Melentjeva, synt. Kontokin kunnan Akonlahden Jehri-
mänvaarassa n. v. 1901, oli miehellä samassa kylässä, miehen nimi Onuh-
rien Poavila; elää Uhtuassa. - Äänitteistä litteroitu n:ot 3, 9 (5.7.
1968; SKNA 7525).

Klaudia Miinin, synt. Kontokin Akonlahden Sappovaarassa (Moarie Bog-
danovin tytär), tullut 1. maailmansodan jälkeen Suomeen, jossa viimeksi
eli Kajaanin Teppanassa. Kuoli 1971. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o
178 (27.7.1954).

Ulla Muistama, karjalaiselta nimeltään Uljaana Moiss^eijova, o.s. Pes-
sikova, synt. 1899 Kiestingin Sohjanansuussa, naimisissa Pistojärven

Kiimasvaarassa, josta hänen miehensä Miitrei Miitronpoika Moiššejov oli kotoisin. Siirtyi Suomeen 1944 ja 1948 edelleen Ruotsiin; elää Kattineholmin kaupungissa Furulidenin vanhainkodissa. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 10, 35, 36, 84, 106, 118, 155, 164, 169, 189, 195 (15.7.1952).

Okahvie Hilipäntytty Mäkelä, o.s. Torviini, synt. 25.1.1897 Vuokkiniemen Karkujärven kylässä, elänyt Vuokkiniemen kirkonkylässä v:sta 1918. Elämäkerrasta lisää "Kultarengas korvaan" s. 159-160. - Äänitteistä litteroitu n:ot 71, 75, 160 (12.7.1968; SKNA 7554).

Darja Ivanovna Nikitin, o.s. Romanov, synt. 1.4.1905 Rukajärven Ondarvessa, jossa elää. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 104 (5.9.1972).

Oksenie Poavilantytty Nykäni, synt. 16.4.1894 Kontokin Akonlahdessa, jossa elänyt v:een 1944. Asui Suomessa v:een 1948 ja sen jälkeen Ruotsissa kuolemaansa saakka (28.12.1964). Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s. 277. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 41, 64, 85, 90, 101, 114, 124, 175, 187 (11.7.1952).

Agnia (Niija) Pajuniemi, o.s. Nykäni, synt. 15.5.1902 Kontokin kunnan Akonlahden Jehrimänvaarassa. Isä oli Asjo (synt. n. 1850, kuoli 1919), äiti Asjon ensimmäinen vaimo Joukenie (kuoli 1905), joka oli Onissima ja Tatjana Karhusen tytär Vuokinsalmesta. "Asjon Niija" tuli 1. maailmansodan jälkeen Suomeen, jossa avioitui Tunkuan Viikatehjärvesä 1903 syntyneen Väinö Pajuniemen (alkup. nimeltään Feodor Zaikov) kanssa. Perhe eli Kemissä, muutti 1948 Ruotsiin, jossa Pajuniemet elävät Hoforsin kaupungissa. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 109 (14.7.1952) ja 200, 201 (19.11.1972).

Anni Levantjovna Pappini, o.s. Bogdanov, synt. n. 1898 Uhtuan Nurmi-
lahdessa, elää Uhtuan Jyväskylähdessä. - Numerot 61, 119, 136, 147 litteroitu Väinö Kaukosen 7.7.1968 tekemistä äänitteistä (SKNA 7602).

Anni Piiksi, aikaisemmin Moiseijev, o.s. Remsu, synt. 6.3.1900 Vuokkiniemen Tollonjoella. Oli naimisissa Pistojärven kunnan Hämeessä (jonka Piiksinniimestä sukunimi on otettu). Perhe tuli Suomeen 1922. Elää Kemissä. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 121, 137, 148 (5.3.1972). Kuullut laulut äidiltään "Kusman Irolta" eli Iro Remsulta,

joka oli syntynyt 1860-luvulla Vuokkiniemen Tollonjoella Ypänkijärven rannalla.

Varvana Nikiforovna Prohorova 1. "Mikin Varvana" 1. "Prokkosen Varvana", synt. 15.12.1879 Vuokkiniemen Ponkalahdessa, jossa myös oli miehellä; miehen nimi Sirkein Jehhimä. Molemmat vanhemmat Ponkalahdesta, isä "Prokon Mikki", äiti Maksiman tyttö Vaási. Tullut n. v. 1930 Uhtuun, jossa elää. - Äänitteestä litteroitu n:o 54 (5.7.1968; SKNA 7526).

Iro Remsu, o.s. Remsu, synt. Vuokkiniemen Tollonjoella 22.1.1879, kuoli Ruotsissa Boråsissa 26.6.1971. On seuraavaksi puheena olevan Mari Remsun serkku. Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s. 151. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 25, 43, 57, 63, 74, 80, 145, 157, 158, 174 (28.5.-4.6.1951); 53, 122, 129, 142 (12.7.1951); 2, 87, 108, 134, 171, 188, 199, 206-209 (17.-22.6.1952); 135 (3.-4.7.1952); 70 (27.-29.7.1953).

Mari Remsu, synt. 29.3.1893 Vuokkiniemen Tollonjoella. Ollut naimisissa Vuokkiniemessä, miehen nimi Toavitaini Riiko eli Riiko Simananpoika Remsu; muutti Suomeen 1920 ja v. 1948 edelleen Ruotsiin, missä asuu. Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s. 132-133. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 21, 82 (12.7.1951); 191 (28.5.-4.6.1951).

Natalia Nikititšna Rjomina, synt. 1910 Rukajärven Ondarvessa, jossa elää. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 5 (5.9.1972).

Tatjana Ortjontyttö Rovaniemi, aikaisemmin Saikov, o.s. Arhipov, synt. 20.1.1897 Oulangan Vartielammin kylässä. Vanhemmat Ortjo Vaskonpoika Arhipov (kuoli 1913) ja Okku Vaskontyttö Pastuhov (kuoli n. 1930). Tatjana meni miehelle 1918 Soukeloon, miehen nimi Risto (Riiko) Saikov. Perhe muutti Suomeen 1924, asunut Kemissä v:sta 1926. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 34, 45 (5.3.1972).

Oksenie Onissimantyttö Sallini, o.s. Vataini, synt. 1889 Kostamuksessa, "Vatalan rintieillä", jossa kaikki eläjät olivat Vatasia sukunimeltään. Ollut miehellä Vonkajärvässä, asunut viimeksi 5 vuotta poikansa luona Rukajärven Tiikšissä.-- Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 17, 111, 152, 162, 172, 176, 181, 193 (7.9.1972).

Oleksandra (Sanni) Samulinen, synt. 22.4.1890 Rukajärven Suuressajärvessä, miehellä v:sta 1910 Rukajärven Tšolmossa, tullut 1922 Suomeen, jossa elää Kuhmossa. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 163 (12.8.1967), 91, 112, 131, 177, 184, 194, 212 (23.6.1972).

Aleksi Petrinpoika Seppänen 1. Sepän Petrin Oleksei, synt. 25.5.1900 Vuokkiniemen Sepäntermällä. Vanhemmat olivat Petri (synt. 1850-luvulla, kuoli 1914) ja Mikihvoaran Nasto Ponkalahdesta. Tullut 1944 Suomeen, elää Kauhajoen kirkonkylässä. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 81, 139, 150, 183, 198, 204, 205 (16.-17.4.1972).

Matró Ontontytär Sergejeva, synt. 16.11.1903 Luvajärvessä, elää Rukajärven Tiikšissä. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 182 (7.9.1972).

Roope Takala, aik. Romana Mihejev Timońi, synt. 1899 Uhtuan Alajärvessä, tullut 1922 Suomeen, josta 1948 edelleen Ruotsiin. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 197.

Marina Takalo, synt. 3.8.1890 Oulangan Taavossa, kuoli 23.7.1970 Kemissä. Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s. 7-8 ja Juha Pentikäinen, "Marina Takalon uskonto". - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 30, 92, 99, 168 (23.-24.4.1967); äänitteistä litteroitu n:ot 6, 7, 24, 93, 154 (9.11.1965; SKNA 5320-5321). Marina Takalon lastenlaulujen kieli- asussa on jonkin verran suomen kielen vaikutusta, ei kuitenkaan läheskään niin paljon kuin hänen proosakielessään.

Tatjana Tikanoja, o.s. Pappińi (Popov), synt. 1.7.1894 Uhtuan Jyvöälahdessa, miehellä Uhtuassa v:sta 1917, tullut Suomeen 1922, elää Paltamon Mieslahdessa. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:ot 196, 202 (26.6.1972).

Maria Miikkulantyttö Timonniemi, o.s. Riikońi, synt. 1911 Rukajärven Miinoassa, jossa elänyt v:een 1944. Asuu Ruotsissa. Isä Miikkula Riikońi 1. Jehhimäińi Miikkula (kuoli Kuhmossa sodan jälkeen) oli tunnettu starinan sanoja. - Sanelun mukaan kirjoitettu n:o 98 (11.7.1952).

Tatjana Iivanantyttö Torvińi, o.s. Siikońi, synt. 19.1.1906 Uhtuan Jyvöälahdessa, elää samassa kylässä. Elämäkerrasta ks. "Kultarengas korvaan" s. 36. - Äänitteistä litteroitu n:ot 8, 11, 156 (7.7.1968; SKNA 7533).

Sanojen selityksiä

- ahtipa = ahti voi, kas + -pa 33
ahvenpoakku pieni ahven 34
ahvenpoappoⁿⁱ = ed. 168
ahvenpomppo = ed. 169
astivo risuäes 178
halonleikkoaja halonhakkaaja 125
hattara jalkarätti 184
hellitellä tehdä jtk taukoamatta 20
hepökkaiⁿⁱ mesimarja 107
hiiveltöä hiiviskellä 35
hitšerteä musertaa 109
hitšuttoa hieroa, hangata, hioa 127
huttu jauhopuuro 105, 109
häkki härkä, sonni 104
häkkö = ed. 99
iškie teurastaa 99
jeävittšä kananmuna 127
jumalavvaivaⁿⁱ syntymävikainen 126
juontaja kerääjä 109
juontoa koota, kerätä, tuoda 112
juopukkaiⁿⁱ juolukka 109, 112
kahapäin kahtaalle 119
kakettoa hokea "ka, ka", kotkottaa 145
kaklusta kaulus 86,88
kalajoa kalista 23
kalveh kalvoin (verkonkutojalla) 23
kalvošet ranteet 213
kam(p)ka damastikangas 99, 125, 167
kapa kuivattu kala 169
kaplukkakantaⁿⁱ korolla varustettu 180
kaprehenna^{ka}ni pukinnahkainen 180
karvaⁿⁱ jnk värinen 92
kassa palmikko, naimattoman naisen tukka 189, 193, 194
katata katkaista 130
kautšattoa hangata 127
kehuo ajaa kovaa kyytiä 51
kenkänompelija suutari 126
kerkutella ajaa körötellä 92, 93
kesseli tuohikontti 182
ketešvirsi ? lapsenlaulu 13, 14, 15
kettu nahka 87
kiekkosarvi kiert. lampaasta 51
kikki lastenk. kissa 3,4
kiku = ed. 2
killi = ed. 43
kimata kaloista: kihistä, kuhista 34, 168, 169
kirppuⁿⁱ murunen, nokare 157, 161
kiukoa uuni 4, 22
koakištoa sitoa, kuristaa 136, 141
koaritella kanniskella 113
koarotella = ed. 114
koikka makuulava 5
kolttša rengas 128
koppala koppelo 174 -177
korjaⁿⁱ ajelureki 99
kornittšaiⁿⁱ kamari 99
koštinttša tuliainen 165
kožno "kosino", pirtin uunin kupeessa oleva kaappimainen rakennelma, jonka kautta käy kulku "karsinaan" ja jonka päällä on makuulavitsa 127
koutšuttoa = kautšattoa 127
kriitškeä narista 181
kulkku kurkku 184
kussakka vyö 99

- (emä~emo) kuťju(s) äiti kulta (Mari Kyyrösen antama selitys) 58-62, 64
kuťma = ed. 61
kyketteä = kakettoa 145
laikuttoa kuv. soutamisesta 35
lakkie latkia 169
leikata niittää, hakata, katkaista 100, 101, 131
lekahuttoa liikuttaa 2-4
leävä navetta 125
liete hiillos 145
lipie liukas 99
luikeroitella mutkitella 37
lynkytteä lönyyttää, löntystä 114
lykätä viskata 132, 173
lyörötellä kuv. lypsämisestä 114-116
manašteri luostari 165
marani maha 36
molottša kelpo mies 151
muila saippua 168
muilie pestä saippualla 168
murottoa rikkoa 145
mutšertoa musertaa 107-109
mutškata rikkoa 128
möykkyni pieni leipä 164
napero kuv. pienestä lapsesta ("pikkaraini tytön napero") 173
naššakka puuastia 169
nattšuri tervasuti 187
neitšysteä elää neitona 192
niekla neula 169
noakla naula 169
ňukkuo torkkua 60
oppie käydä katsomassa 165
orani naskali 187
oro ori 79
ošmo ? ahma 102
ottšipaikka otsalle sidottu liina 189
paipani ? kehtolaulu 24
pajattaja laulaja 78
paklašet kengän paulat 164
papatie papin rouva 145
paššipo kiitos 126
patškata paiskata 128
pelonaini valkea 169
piili nuoli 130
pilla vahinko, paha työ 114
pitšerrellä hyräillä 83
pitškutella = ed. 16
poakku ks. ahvenpoakku
poalikka kapula, palikka 132
poapponi ks. ahvenpoapponi
pomata kaloista: kihistä, kuhista 168, 169
pomppo ks. ahvenpomppo
porata = pomata 34
priha nuorukainen 99
prihani = ed. 125
prihattšu = ed. 151
priukuttoa kuv. soutamisesta 35
propatie kuolla 120-126
putro puuro 169
pättši uuni 125, 127
rahnikoija palmikoida 136, 144
rahvištoa = ed. 137
reketellä ajaa reellä 51
remu kova melu 51
reätijä hinnan t. palkan määrääjä 78

- riekahuija pitää ääntä 21
riekamoija = ed. 23
riekutella = ed. 10
riekuttoa = ed. 82
riiśu papinkaapu 145
roajella tehdä työtä 79
roatoa = ed. 104
roirotella itkeä ääneen 86
rumentsaińi puna, punamulta 168
räyrätellä haukkua, äristä 87
rönkyö karjua, ammua 128, 151
saikka lypsinkiulu 147-152
seisoantahini kerma 181
sikie lapsi 213
sikuri sianmustikka 109
sikurińi = ed. 111
śkammi penkki 99
śkoatteri pöytäliina 125
soarapeä haarapää 99
soarie paistaa, polttaa 130
sopino eräänl. vaate (Marina Takalon arvelu) 99
sorotella kuv. soutamisesta 37
śrojie rakentaa 99
śrojija rakentaja 125
śrokka määräaika 182
śtola pöytä 125, 155
sukahut harjas 127
sukahani = ed. 125
sulku silkki 99
suovatta lauantai 135
sussuna eräänl. vaate 183
suutiija tuomari 78
taalivesi olut 23
tahtahuińi taikina 125
telekä kärryt 151
tervanattśuri tervasuti 187
ti(j)akka lukkari 99
tipuńi kananpoika 127
tiuvotella kuv. nukkumisesta 102
tooli tuoli 155
troasitto kiusoitella 181
tsakka sääski 173
tsitśiliuskunı sisilisko 213
tsugunı sika 127
tsuppu nurkka 78
tuskata särkeä 181
uuko lammas 124, 125
vakahaińi kehtolapsi 45, 49
vakavaińi = ed. 12, 48
valottoa alkaa näkyä, valjeta 168, 169
vara turva 69
viillä leikata 167
villapeä kuv. naimattomasta tytöstä 189, 193, 194
vilukkaińi kylmä 99
vinkerpori sormustin 6
vintturi vääräsääri 97
voakalintu eräs sadun lintu 167
vätśkytteä kuv. laulamisesta 96

Castrenianumin toimitteita

1. Erkki Itkonen, Terho Itkonen, Mikko Korhonen, Pekka Sammallahti: Lapin murteiden fonologiaa. 1971.
2. Pekka Sammallahti: Material from Forest Nenets. Grammatical Sketch, Two Short Texts, Vocabulary. 1973.
3. Pertti Virtaranta: Vienalaisia lastenlauluja. 1973.
4. Mikko Korhonen, Jouni Mosnikoff, Pekka Sammallahti: Koltansaamen opas. 1973.
5. Seppo Suhonen: Liivin kielen näytteitä. 1973.

Jakelu: Suomalais-ugrilainen Seura
Snellmaninkatu 9-11, Helsinki 17